ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ БАЙРОҒИ ОСТИДА

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 9 август 1969 йил, шанба • № 184 (14.347). • Баҳоси 2 тийин.

Масаланинг моҳияти—интернационализмни «эълон қилишда» эмас, балки ҳаттоки энг қийин пайтларда ҳам амалда интернационалист бўла билишдадир.

В. И. ЛЕНИН

ДЎСТЛИГИМИЗ— БОЙЛИГИМИЗ

Дўстлик — қалб чироғи, дейди доно халқимиз. Шундай. Дўстлик бамисоли ёруғ нур бўлиб қалбингни ёритади, шууриингни бойитади, ақлингни, билимингни пешлайди. Кишилик жамияти пайдо бўлибдики, одамлар ўртасида дўстлик ғояси юзага келган. Чунки одамлар бир-бири билан аҳил, ҳамжиҳат, дўст бўлиб яшамасдан туриб, қийинчиликлардан, тўсиқлардан осон ўтолмайди, зиммасига тарих қўйган вазифаларни ҳал эта олмайди.

Дўстлик гарчи барча давр ва замонлар учун ривожланиш ва тараққиётнинг асосий омили бўлиб келган бўлса ҳам, ўзининг чинакам маъносини, ҳақиқий ифодасини инсоният баҳорини бошлаб берган Улуғ Октябрь туфайли топди. Зеро Октябрь, унинг ижодкори Ленин, давримизнинг ақл-идроки, шон-шарафи, виждони бўлган Коммунистик партия дўстлик деб аталган ҳаётбахш, илҳомбахш ғояларни меҳр билан парваришлаб, тараққиётимизнинг бош мезони бўлиб қолиши учун озмунча куч-ғайрат сарфламадилар.

Уч революциянинг оловли жангларида тобланган, Октябрь ғалабаларини ҳимоя қилишда, гражданлар уруши ва Улуғ Ватан уруши йилларида, урушдан кейинги тинч ижодий меҳнат йилларида синалган ва чиниққан дўстлигимиз социалистик жамиятимиз тараққиётининг энг муҳим ҳаракатлантирувчи кучига айланди. Бу дўстлик кўп миллатли давлатимиз куч-қудрати ва мустаҳкамлигининг манбаи бўлиб қолди. Ҳозирда бу дўстлик янги жамият қуриш учун курашимизда ғалабамизни таъминлашдаги асосий кучдир.

Шу туфайли партиямиз, халқимиз, давлатимиз жамиятимизнинг бу қатта ва бебаҳо бойлигини ҳамиша кўз қорачиғидек асрашга, унга гард юқтирмасликка, ҳамиша юксакликларга кўтаришга ҳаракат қилмоқдалар.

Халқларимизнинг буюк дўстлиги, ҳамкорлиги нималарга қодир эканлигини юздан ортиқ миллат фарзандларини ўз бағрига олган Совет Ўзбекистони мисолида яққол кўриш мумкин. Бир вақтлар Мирзачўлни кезиб чиққан бир хорижий сайёҳ бу ерларни эпақага келтириш учун камида қирқ олти аср керак бўлади деб «башорат» қилган экан. Ҳатто, у ўзининг сўзини исботлаш учун ҳисоб-китоблар ҳам келтирган. Аммо тарих, шу тарихнинг чинакам ижодкори бўлган халқимиз бу «пайғамбар»нинг кароматига шундай тузатиш киритдики, у белгилаб берган ҳар бир аср юз баравардан зиёд қисқариб кетди. Бунга биз социалистик тузумимизнинг буюк бойлиги бўлган совет халқларининг метиндек мустаҳкам, бузилмас ленинча дўстлиги туфайли эришдик!

Худди шунга ўхшаш, Туркистондек қолоқ бир ўлкада аҳолини саводли қилиш учун неча-неча асрлар керак бўлади деган маслаҳатгўйлар ҳам тилини тишлаб қолди. Беқиёс қисқа давр ичида бутун Туркистон ўлкаси, жумладан Ўзбекистон диёри ёппасига саводхон бўлиб қолди. Собиқ Туркистоннинг, Ўзбекистоннинг совет даврида voяга етган фарзандлари фан ва техникада оламга донғи кетган мактаблар яратдилари, бунга бутун жаҳон қойил қолмоқда. Бунга биз совет халқларининг метиндек мустаҳкам бузилмас ленинча дўстлиги туфайли эришдик!

Халқларимизнинг буюк ҳамкорлиги, оғаларча дўстлиги ва биродарлиги Улуғ Ватан урушида фашизм устидан қозонилган ғалабани таъминлаган энг биринчи омил бўлди. Уруш йилларида аҳолиси ярим миллионли Тошкент ўз бағрига бир ярим миллион кишини олди, ота-онасиз қолган гўдакларнинг бошини силади, бошпанасиз қолганларга уйининг тўрини берди, улардан қалбининг қўрини, меҳрининг тафтини сира аямади.

Дўстлик сира оқибатсиз қолмайди. Буни биз Тошкент аҳолиси бошига тушган 1966 йил 26 апрелида яққол ҳис этдик. Зилзила тўлқинлари ҳали тугамасданоқ бутун мамлакат оёққа туриб, Тошкентга ёрдамга отланди. Ҳали зилзила тафсилотлари маълум бўлмаёқ, партиямизнинг жанговар штаби аъзолари — КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ва табиий офат оқибатларини тугатиш бўйича тузилган Иттифоқ ҳукумат комиссияси аъзолари етиб келди.

Тошкентдек азим шаҳар қаддини тиклаб олишига кўпчилик ишонмаган эди. Йўқ, совет кишилари ҳар қандай мўъжиза яратишга қодир эканликларини амалда исботладилар. Жаҳон қурилиши тарихида ҳали сира кўрилмаган муддатда — бир йилга етар-етмас вақт ичида бўм-бўш ер ўрнида замонавий шаҳар — Сергели қад кўтарди. Ниҳояти уч йил ичида 77 минг оила янги уй-жой билан таъминланди. Эндиликда Тошкент мамлакатимизнинг энг гўзал шаҳарларидан бирига айланди. Бунга биз совет халқларининг метиндек мустаҳкам, бузилмас ленинча дўстлиги туфайли эришдик!

Республикамизда нимаики муваффақиятларга эришмайлик, буларда барча меҳнат аҳлининг, қон-қардош бутун совет халқининг катта ҳиссасини кўрамиз. Чирчиқ ва Оҳангарон, Олмалиқ ва Навоий, Бекобод ва Тахиатошдаги гигант иншоотларда неча ўнлаб миллат вакиллари бир оила фарзандларидек меҳнат қилмоқдалар. Улар турли миллатларга мансуб кишилар бўлсалар-да, бир мақсад — коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишдек олижаноб ишда қатнашаётганликларидан беҳад мамнунлар.

Кўпмиллатли ўзбек диёрининг маданий ҳаёти тобора ранг-баранг бўлиб, бой мазмун касб этмоқда. Мамлакатимиздаги қардош халқларнинг, қолаверса социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари халқларининг Ўзбекистондаги адабиёт ва санъат декадалари ва ҳафталиклари, ўз навбатида ўзбек адабиёт, санъат ва мўйқалам усталарининг шу жойларда муваффақият билан ўтган декадалари маданий ҳаётимиз салномасига ёрқин саҳифа бўлиб киради. Куни кечагина Москвада муваффақиятли якунланган ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган ўзбек адабиёти ва санъатининг қардош Россиядаги декадаси фикримизнинг ёрқин далилидир.

Дўстлигимиз — бойлигимиз. Улуғ Ленин васият қилган бу дўстлигимизни ҳамиша кўз қорачиғидай асраймиз, нурли келажак йўлида амалга ошираётган фидокорона ишларимиз билан уни мустаҳкамлайверамиз. Чунки, бу дўстлик жамиятимиз куч-қудратининг негизи, муваффақиятларимиз гарови, ғалабаларимизнинг энг биринчи шартидир.

БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК!

8 август куни Тошкентдаги Тельман номли маданият ва истироҳат боғида бинокорлар кунига бағишланган умумшаҳар кечаси ўтказилди. Кеча иштирокчилари КПСС Марказий Комитети ленинчи сиёсий бюросини фахрий президиумга сайладилар.

Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. Р. Расулов йиғилишни очиб, ёзлик театрга тўпланган бинокорлар ва монтажчиларни бинокорлик индустрияси ҳамда бинокорлик материаллари корхоналари коллективларининг намояндаларини байрам билан қутлади, Ватанимиз бахт-саодати йўлидаги меҳнатда уларга муваффақиятлар тилади. Ўзбекистон пойтахтини тиклаш ишига муносиб ҳисса қўшган қардош совет республикалари, шунингдек Тошкент болалари учун мактаб қураётган Болгария Халқ Республикаси бинокорларига самимий миннатдорчилик билдирилди.

«Главташкентстрой» бошлиғи В. Н. Маркин ўз докладида бинокорларнинг В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб эришган янги-янги ғалабалари тўғрисида гапирди.

(ЎзТАГ).

ТУРЛИ МИЛЛАТ — БИР СИЛА.

А. Тўраев фотоэтюди.

РКПНИНГ X СЪЕЗДИДА

Бухарест, 7 август. (ТАСС). РКП X съезди ўз ишини давом эттирмоқда. Бугун эрталабки мажлисда қисқача танаффусдан кейин раислик қилувчи РКП Марказий Комитети ижроия комитетининг аъзоси Г. Стойка КПСС делегациясининг бошлиғи, КПСС Марказий Комитети секретари К. Ф. Катушевга сўз берди. Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг намояндаси минбарга чиққанда залдагилар ўринларидан туриб табрикладилар. Унинг нутқи қарсаклар билан бир неча марта бўлиниб турди.

К. Ф. Катушев ўз нутқининг охирида КПСС Марказий Комитетининг РКП X съездига табрикномасини ўқиб берди. Залнинг гулдурос қарсаклари остида у съездга КПСС Марказий Комитетининг туҳфаси— В. И. Ленин ҳайкалини тақдим этди.

КОМСОМОЛНИНГ МЕҲМОНЛАРИ

Чехия социалистик республикаси йигит ва қизларини бирлаштирган ташкилот—ёшлар союзи делегациясининг Совет Иттифоқига қилган визити тугади. Делегация ВЛКСМ Марказий Комитетининг таклифига биноан бизнинг мамлакатимизга меҳмон бўлиб келган эди.

Чехия республикасидан келган дўстлар жўнаб кетаётган кунда ВЛКСМ Марказий Комитетида бўлдилар ва ВЛКСМ Марказий Комитети секретари Б. Н. Пастухов билан суҳбатлашдилар.

(ТАСС).

АСАД—ЭКИНИНГНИ ЯСАТ!

МАШИНА ТЕРИМИГА ҲОЗИРДАН ТАЙЁРЛАНАЙЛИК

БЕЛЛАШИШГА ТАЙЁРМИЗ

БУХОРО ОБЛАСТИДАГИ «НАРПАЙ» СОВХОЗИ КОЛЛЕКТИВИГА ЖАВОБ ХАТ

Мусобақалашишга даъват этиб, «Совет Ўзбекистони» газетаси орқали йўллаган хатларингизни коллектив бўлиб ўқиб чиқдик. Дилимиздаги гапни айтибсизлар. Биз Сизлар билан беллашишга тайёрмиз.

Ҳақиқатан ҳам ҳозирги даврда машинага таянмаган деҳқон пахтадан мўл ҳосил ололмайди. Биз буни тажрибада синаб кўрдик. Пахтачиликни механизациялаш соҳасида озми-кўпми тажриба тўпладик. Бу бизга фақат фойда келтиряпти. Гап сизларнинг хатингизда уқтирилганидек машина терими ҳақида боряпти.

Ўтган йили ялпи ҳосилнинг 88 процентини машиналар билан териб олдик. Пахтачиликдан олинган даромад 7 миллион 743 минг сўмдан ошиб кетди. Бир ишчининг ўртача ойлик иш ҳақи 113 сўмга етди. Совхозимизда Нуъмонжон Алиқулов, Комилжон Сиддиқов, Ҳофиз Мардалиев каби ўнлаб моҳир механик-ҳайдовчилар бор. Уларнинг ҳар бири мавсумда 150-170 тоннадан «оқ олтин» териб, ҳаммани қойил қилди. Бу азаматларнинг бу йилги марраси янада баланд. Доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига уларнинг ҳар бири шахсий мажбурият олган.

Совхозимиз коллективи бу йил ялпи ҳосилнинг 90 процентини машинада териб олишга аҳд қилди. Бунга ҳозирдан пухта тайёргарлик кўряпмиз. Аслида бу ишни эрта баҳордан бошлаганмиз.

Мавжуд 5750 гектар майдондаги ғўзанинг ҳаммасини машина теримига мослаб парвариш қиляпмиз. Ҳозир барча майдондаги экин бир текис ривожланяпти. Ғўза қатор ораларини тўрт марта узунасига ва кўндалангига культивация қилдик. Экин уч марта азотли ҳамда фосфорли ўғитлар билан озиқлантирилди. Уч марта суғорилди. Қилинган меҳнат ўз самарасини кўрсатяпти. Ҳар туп ғўзада 4-5 тадан бўлиқ кўсак пайдо бўлди. Солижон Каримов, Абдурасул Абдуалимов, Усмонали Фахратов ўртоқлар бошқараётган бўлимларда ғўзанинг ҳосил тўплаши жуда яхши. Бу бўлимларнинг ҳар туп ғўзасида 5-6 тадан бўлиқ кўсак бор.

Совхозимиз коллективи сизлар йўллаган очиқ хатни умумий йиғилишда муҳокама қилгач, ғўза парваришини пахта йиғим-терими бошлангунча қизғин давом эттириш чораларини белгилади. Август ойида ғўзани камида 1,5-2 марта парвариш қилишга аҳд қилдик.

Пахтакорларнинг шу кундаги асосий вазифаси — ҳосилнинг барвақт етилишини таъминлаш, далаларни бегона ўтлардан тозалаш, чеканкани ўз вақтида ўтказиш, техникани йиғим-теримга тахт қилиб қўйишдан иборат.

Совхозимизда 133 та «ХТ-62» ва 27 та «Ўзбекистон» маркали пахта териш машинаси бор. Пахтани қоп-қанорсиз ташиш учун тележкаларни етарли сотиб олганмиз. Йиғим-терим пайтида 250 та тележка, 20 та юк машинаси билан пахта ташилади. Совхоз далаларида 160 та «зангори кема» ишлайди. Бизда механизатор кадрлар етарли. Шунга қарамай қўшимча механик-ҳайдовчилар тайёрламоқдамиз.

Машина теримини ҳар йилдагидек группа усулида ташкил этамиз. Ҳар бир группада 5-6 тадан агрегат ишлайди. Ҳар бир терим машинасидан унумли фойдаланишга ҳаракат қиламиз. Бунинг учун ҳар бир бўлимда кўчма устахоналар ташкил этилади, улар зарур станок, эҳтиёт қисмлар билан таъминланади. Марказдан узоқда жойлашган бўлимларга эса слесарлар группаси хизмат қилади.

Ҳар бир механик-ҳайдовчи мавсумда 100 тоннадан пахта териш мажбуриятини олди. Биз алоҳида рекордлар учун эмас, балки терим машиналарининг ҳаммасини тўла қувват билан ишлатиш учун курашамиз. Агар ўтган йили ҳар бир терим машинаси билан 93 тоннадан пахта териб олинган бўлса, бу йил камида 100 тоннадан пахта теришишга эришамиз. Бунга эришиш кўп жиҳатдан, механик-ҳайдовчиларнинг ғайрат ва шижоатига боғлиқ. Биз механик-ҳайдовчиларнинг унумли ишлашлари ва яхши дам олишлари учун ҳар йилгидек бу йил ҳам қулай шароитлар яратиб берамиз.

Ҳурматли нарпайлик дўстлар! Қўлга киритаётган ютуқларимизни ва қиладиган ишларимизни бирма-бир айтиб беришдан мақсадимиз шуки, пахтачиликни механизациялаш, етиштирилган ҳосилнинг кўп қисмини «зангори кемалар билан териб олиш йўлида амалга ошираётган ишларимиз билан сизларни таништиришдир. Чунки, ҳосилдорлик ортиб бораётган, пахта етиштириш кўпайтирилаётган ҳозирги вақтда ҳосилни техника ёрдамисиз йиғиштириб олиш тўғрисида гап бўлиши мумкин эмас. Техника туфайли бойлигимизга бойлик қўшилиб, турмушимизнинг моддий ва маданий даражаси беқиёс юксалди, совхозимиз пахтачиликнинг машъалига айланди. Унинг байроғида Ленин ордени порлаб турибди. Бу—пахтачиликни юксалтиришда эришган муваффақиятларимизга берилган юксак баҳодир.

Совхозимиз ишчилари беш йилликнинг тўртинчи йилида давлатга 18 минг 300 тонна пахта, 9665 тонна дон, 5510 тонна сабзавот, 1555 тонна гўшт, 5910 тонна сут топшириш учун кураш бошлаганлар. Бу катта ва масъулиятли вазифа. Аммо у қанчалик қийин ва мураккаб бўлмасин албатта бажарилади. Давлатга гўшт, сут сотиш ярим йиллик планлари анча ошириб бажарилди. Пахта тайёрлаш планини бу йил кўп деганда 30-35 иш кунида бажаришни мўлжаллаяпмиз.

Бу йил пахта йиғим-терими барча хўжаликларнинг коллективлари учун жиддий синов бўлади. Биз бу синовдан муваффақиятли ўтамиз деб сиз азиз дўстларни қатъий ишонтирамиз. Пахтадан улкан хирмон кўтариб, доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб оламиз.

Б. АБДУРАҲМОНОВ,
Андижон областидаги «Савай» совхозининг директори.
Т. БОБОХОНОВ,
Совхоз партия комитетининг секретари.
Т. ХОЛИҚОВ,
Совхознинг бош агрономи.

ПАХТА ДАЛАЛАРИДА

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССРда Хизмат кўрсатган пахтакор Шарофат Баракаева бошчилик қилаётган бригада Бухоро области Қоракўл районидаги «Октябрь» колхозининг энг юқори ҳосилли бригадаларидан бири ҳисобланади. Ўтган йили гектаридан 35 центнердан «оқ олтин» етиштирган бригада пахтакорлари бу йил 110 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 42 центнердан хосил олиш учун астойдил ҳаракат қилаётирлар. Ҳозир барча майдондаги ғўзалар сифатли культивация қилиниб, ҳосилга-ҳосил қўшилмоқда.

Х. ШИХОВ.

• • •

Қўшкўпир районидаги «Тошкент» колхозининг механизаторлари пахтаси машинада териладиган участкалардаги ғўзани парвариш қилишга алоҳида эътибор бермоқдалар. Унинг серҳосил бўлиб ўсишини таъминлаш чоралари кўриляпти. Шунингдек, ҳосилнинг 80 процентини «пўлат этак»ларда тўкишга аҳд қилган колхознинг Н. Отаев, О. Шомуродов, И. Ҳожимов каби моҳир механизаторлари ўз агрегатларини сифатли ремонтдан чиқариб қўйдилар.

Ш. МАТЕҚУБОВ.

«ЗОНД-7» АВТОМАТ СТАНЦИЯСИ ПАРВОЗДА

ТАСС АХБОРОТИ

Космик тадқиқотлар программасига мувофиқ 1969 йил 8 августда Совет Иттифоқида кучли учирувчи ракета ёрдами билан «Зонд-7» автомат станцияси учирилди.

Бу автомат станцияни учиришдан мақсад Ойни ва Ой атрофидаги фазони янада ўрганиш, Ойнинг сатҳини суратга олишдан, шунингдек кема ичидаги системаларни, агрегатлар ҳамда ракета-космик комплекси конструкциясини янада такомиллаштиришдан иборат.

Станция ер сунъий йўлдоши орбитасига чиқарилганидан кейин унинг парвози фазода тўғрилаб қўйилди ва мўлжаллаб қўйилган траектория нуқтасида станцияга зарур миқдорда импульс берадиган тезлатгич блок ишга туширилди. Манёвр ўтказилиши натижасида «Зонд-7» станцияси Ойга томон парвоз траекториясига чиқди. Тезлатгич станциялардан ажралиб чиққанидан кейин қуёш батареялари қуёшга томон йўллаб қўйилди ва радио алоқа антенналари ерга қаратиб қўйилди.

Станция билан мунтазам радио алоқа қилиб турилибди. Ердаги команда — ўлчов комплекси воситалари ёрдамида парвоз бошқарилиб турибди, траектория параметрлари ўлчанмоқда ва станциядан телеметрик ахборот қабул қилинмоқда.

«Зонд-7» станцияси парвозининг траектория параметрлари мўлжаллаб қўйилган параметрларга яқиндир. Телеметрик ахборот маълумотларига кўра кема ичидаги ҳамма ускуналар ва аппаратлар нормал ишлаб турибди.

Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинаётган ахборотларни ишлаб чиқишга киришди.

ЛЕНИНЧА ДЎСТЛИГИМИЗ

100

НАФАСДЕК АЗИЗ

Раҳмат ФАЙЗИЙ.

— Ўзбеклар қанча кишига бошпана бера оладилар?

Усмон Юсупов ўрнидан турди:

— Қанча лозим бўлса, шунча кишини ўз бағрига олади, Иосиф Виссарионович.

Даҳшатли урушнинг оғир кунларида Давлат Мудофаа Комитетида бўлиб ўтган эпизод бу.

Сал ўтмай шаҳримиз кўчаларида ҳар хил миллат, турли элат болаларини етаклаб бораётган Шоаҳмад ака, Баҳри опаларни, опичиб олган Оқилхон акаларни, бағрига босиб бораётган Лутфихон аяларни кўрдик. Аравага юк ортган чол йўл азобидан хориб-чарчаган икки аёлни бошлаб, маҳалласига олиб келаётибди. Чойхона олдидаги гулзорда ҳар хил тилда гаплашаётган қариялар, аёллар, ҳали бу даҳшатнинг нималигига тушуниб етмаган гўдаклар чуғурлашиб туришибди. Чойхона, тепасидаги болахонага жой ҳозирланаётибди. Бошидаги оймдока рўмоли қийшайиб, бир учи ерга тегай деб бораётган кампир ўзи тенги ҳамроҳининг юкини енгиллатиб, битта тугунини кўтариб олганча, халлослаб, жовраб боради: «Бош омон бўлса, дўппи топилади, гиргиттон, феъл кенг бўлгандан кейин жой торлиги қаёққа боради...». Аёл кампирнинг гапига тушунмайди. Раҳмдил кўзларига тикилади, тушунгандай бош ирғайди. Унга сари кампир тушунтиришга ҳаракат қилади: «Хорош, хорош... Дил тортдими, тил топилади, майли. Йиғлаган плохо, Мама, сестра...». Ҳамроҳи кулиб, украинча жавоб қилади...

Ўша даҳшатли кунларнинг бирида, Тошкент вокзалига катта эшелонда келган болалардан саккиз-тўққиз яшар Остап олти ёшли синглиси Лесяни ола-ғовурда йўқотиб қўйди. Шу дақиқадан бошлаб, кўзидан ёш аримади, тиними йўқолди, дод солиб йиғлайдиган бўлиб қолди. Болалар уйидаги тарбиячилар қидирмаган жой қолмади, синглиси топилмади. Ниҳоят болани Маҳкам ака тарбиясига олди. Олди-ю, уйда ҳам тиним бўлмади. Остап турса ҳам, ўтирса ҳам, еса ҳам, ичса ҳам йиғларди. «Онам жон бераётганда биттаю битта уканг, уни ташлама» деган эдилар деб, ҳамманинг юрагини эзарди. Маҳкам ака болани етаклаб, шаҳар кезди, бормаган жойи, кирмаган кўчаси, қоқмаган эшиги қолмади. Кечга томон трамвайда боришаркан, Остап бирдан «Леся!» дея бақириб юборди. Маҳкам ака болани етаклаб пастга тушди. Остап ғира-ширада кўча бўйлаб «Леся»лаб бақириб борарди. Улар ўртаси гулзор чорраҳага етишганда, кўчанинг нариги томонидан «Остап!» деган қўнғироқ овоз эшитилди. Лесяни етаклаб бораётган аёл таққа тўхтади. Бир-бирига туташган кўча ўртасидаги хиёбон кўкида икки норасида жигаргўшаларнинг овози янграб, акс садо берарди: «Оста-ап!»—«Ле-е-ся!». Улар топишишди. Оқшом пардаси қоплаган кўча, хиёбонда қуёш чарақлаб кетди, мисоли. Акс садоси билан бир қориндан тушган икки қалбни туташтирган мана шу қўнғироқ овозлар ҳамон қулоқларим тагида жаранглаб тургандай... Остап, Лесяларнинг номлари билан атаса арзигулик шу кўча, шу хиёбон, меҳригиё кишиларимизнинг оқибатлари олдида ҳар қандай даҳшатнинг юзи тескари бўларди.

Бўйрадек кулбасини ҳам, туя кўзидек кулчасини ҳам хонавойрон бўлган қон-қардошлари билан беминнат баҳам кўрган тошкентликлар ўша йили шаҳар аҳолисидан бир ярим баробар кўп кишини бағрига олди. Урушдан азият чеккачлар ўзбек оғасининг қалбида кулбасини, кўзларида ватанини кўрди. Нафасдек азиз дўстликни ҳис этди.

Баҳор кунларининг тонг палласида ногоҳон шаҳри-азимимиз ларзага келди. Гул япроғидаги шабнам доналари қуёш бетини кўрмай дув тўкилди. Мусаффо кўкни чанг-тўзон қоплади. Иморатларнинг оёқлари қалтираб, тиззаси букилди, қобирғалари қарсиллаб, кўплари синди. Этлари парча-парча бўлиб кетди, ўпкаси харсиллади, аммо алғов-далғов бўлган юрак бардош берди.

Азизу-мўътабар замин! Она ер! Гардингни кўзларимга тўтиё қилгум табаррук тупроқ! Сенга на бўлди? Нега бунчалик безовталандинг? Нохуш туш кўрдингу, қўрқиб, сескандингми? Ё ўша даҳшатли йил — фарзандларинг орасидан чиққан, одамгарчилик қиёфасини йўқотган, эллар-элатлар, дўстлар-миллатлар орасига низо солиб, сени топтаган, тупроғингни қонга белаган бир гала ёвузларнинг — фашист йиртқичларнинг одамзод бошига солган кулфатлари тушингга кирди-ю, ғазабдан силкиниб, сесканиб тушдингми? Сени ҳамиша ардоқлаётган миллион миллион қобил, яхши ниятли, пок қалбли фарзандларинг орасида бир ховуч газандалар ҳам бор экану, сен уларни ҳам бағрингда олиб юрганингдан хижолатдамидинг? Шулар тушингга кириб, безовта қилдими? Ахир азаматларинг ўша фашизм деган иллатдан мамлакатлар, халқларни халос қилганига чорак аср бўлди-ку. Ҳа, дарвоке, сенинг улкан умринг ҳисобида чорак аср дегани бир неча ё бир кун ҳисобига тўғри келса керак. Бамисоли ўша одамлар бошига қирғин солган, неча миллионларнинг ёстиғини қуритган уруш кеча бўлиб ўтгану, сен ҳам хориб-чарчаб ухлагансан, тушингда шуни кўргандирсан, безовта бўлганингнинг боиси эҳтимол шундандир. Аммо ўзинг безовта бўлдингу, тинч, осойишта, фароғатда яшаётган миллиондан ортиқ нуфусли азим шаҳарни ҳам алғов-далғов қилиб юбординг-а.

Азиз она ер бамисоли фарзандларини ҳам бевақт безовта қилиб юборганидан хижолатда эди. Хижолат билан кўзларини уқалар, киприклари пирпирар, қаддини ростламоқчи бўлар. Ниҳоятда эҳтиётлик билан ҳаракат қилардию, ҳар бир ҳаракатида тебраниб турарди...

Ижод аҳли тунларни бедор ўтказади. Кумуш тонгни қарши олмаса кўнгли жойига тушмайди. Нафасдек азиз дўстлик ҳақидаги асарининг янги бобига нуқта қўйиб, ўрнидан турган адиб, очиқ тонг ҳавосидан нафас олгани айвонга чиққанида, даҳшатли гумбирлаш билан ер қимирлади. Шароф Рашидов жадал трубкани олди, гаплашди. Кейин шаҳарга кириб борди. Вайронгарчиликнинг ҳисоби йўқ эди. Сочиқ билан бошини ўраб олган ярадорни кўрди, «Тез ёрдам» машиналари визиллаб ўтиб турарди, бола кўтариб олган аёлларга, қарияларга дуч келди. Шаҳарни айланиб чиқди.

Ногоҳон силкиниш содир бўлган дастлабки соатлардаёқ халқимизнинг қалби, ақли-идроки, раҳнамоси, суянган тоғи партиямиз Марказий Комитети оёққа турган эди. «Энди нима бўлади?» деган табиий, шу билан бирга нафасдек ҳаётий ташвиш титраётган телефон, телеграф симларидан оқиб, бутун мамлакатга таралар, нафасдек азиз дўстларнинг қалб даъватини — «биз бормиз» деган нидосини олиб қайтарди, мисоли.

Шаҳар харобалари оралаб ўтиб бораётган Леонид Ильич Брежнев, Алексей Николаевич Косигин, Шароф Рашидович Рашидовларга дуч келган ҳар бир киши уларнинг ташвишли ва меҳрибон боқишларида шуни сезиб, ҳис этарди, дадил ишонч билан кўнгли таскин топарди, ногоҳон офат ҳаробалари устида ғолиб солдатдек одим ташларди. Одамларнинг саросимага тушмагани ана шу ишончдан эди. Интизомлилик шундан эди. Ҳар кимнинг одатдагидек дастгоҳи ёнига келгани шундан эди. Ярим соат ичида шаҳар милиция ходимлари ўз постларида пайдо бўлгани, деворлари дарз кетган хонада бошига тахтани соябон қилиб, «Тез ёрдам» телефонлари ёнидан жилмаганлар, транспорт, электр қуввати, радио, сувни тўхтатмаганларнинг ишонгани шундан эди. Шу соатларда бутун мамлакатда нон шаҳри, тинчлик шаҳри, дўстлик шаҳри Тошкент номи такрорланарди. Дўстлик лайнерлари шу томон учарди. Қурилиш материаллари ортган, юртимизнинг узоқ узоқ шаҳарларига бориши лозим бўлган эшелонлар маршрутини ўзгартириб, шу томон йўл олганди.

Қардошлардан даставвал катта оғамиз Россиядан, бахтимиз бешиги Москвадан, Ленин шаҳридан, Украинадан, Белоруссиядан, ён қўшниларимиз Тожикистон, Туркманистон, Қозоғистон, Қирғизистондан, Кавказли оға-инилар — Гуржистон, Арманистон, Озарбайжондан, Болтиқ бўйидаги азизлар — Литва, Латвия, эстонияликлардан, молдавиялик дўстлардан хушхабарлар келди: «Бинокорларимиз дов-дастгоҳлари билан йўлга чиқишди...», «Материал-ускуналарни ҳам ўзимиз олиб борамиз, хотиржам бўлинглар», «Эшелон йўлга чиқди», «Архитекторлар лойиха тузишга киришди...».

Азиз ҳамшаҳар! Бундай хушхабар, хатлар, рақамларни бир неча марта ўқигансизлар. Такрорлашга ҳожат йўқдир. Булар-ку бутун-бутун республика, йирик шаҳарларнинг беминнат дўстлиги, оқибати. Айрим кишиларнинг қалб хароратларини айтмайсизми. Портфель оламан деб йиғиб юрган пулимни юбордим, болалар боғчаси қурарсизлар, деган қизалоқдан тортиб, маошидан ўттиз сўм пулни ажратиб, муҳтож кишига беринглар байрамда боласига кийим олиб берсин деган ишчигача, опа-сингил пенсионерлар ўз жамғармаларини тўплаб, бутун бир уй сотиб олганлари, уруш йиллари туз тотган шаҳримизга бизнинг кўмагимиз, деб юборганларни айтмайсизми!

Тошкентга бамисоли бутун мамлакат кўчиб келди. Ҳар кўча, ҳар хиёбонда, чорахаю-майдонда турли тилларда гаплашаётган, гурунг қурган, қўшиқ айтиб, ўйинга тушган бинокорларни, қардошларни кўрардингиз.

Ер қимирлаган кундан уч ҳафта ўтмаёқ янги Йўлдош шаҳарнинг биринчи иморатига пойдевор қўйилгани қурилиш суръатининг қанчалик жадаллик билан олиб борилганидан далолат берарди. Уч йилда барча қардош республикалар, Москва, Ленинград, Тошкент бинокорлари ҳамкорликда кўлами ва мураккаблиги жиҳатидан қурилишлар тарихида мисли кўрилмаган ишни бажардилар. Янги — дўстлик шаҳри Тошкент қаддини кўтариб, савлат тўкиб турибди. Янги Йўлдош шаҳарлар, янги даҳалар, янги маҳаллалар барпо этилди. Қанча уй, қанча мактаб, ошхона, магазин, болалар муассасалари — бу рақамларни сиз яхши биласиз, мухтарам газетхон.

Йиллар ўтар. Тарих саҳифалари авлод-авлодларга олтмиш олтинчи йил Тошкент офати ва кишиларимизнинг жасоратини етказар. Ана ўшанда келажак авлод фарзандларига девор ва пештоқларига қардош шаҳарлар номи нақш этилган иморатлар буюк дўстликнинг, ҳамиша нафасдек азиз дўстликнинг жонли гувоҳи, сўнмас тимсоли бўлиб гавдалангусидир.

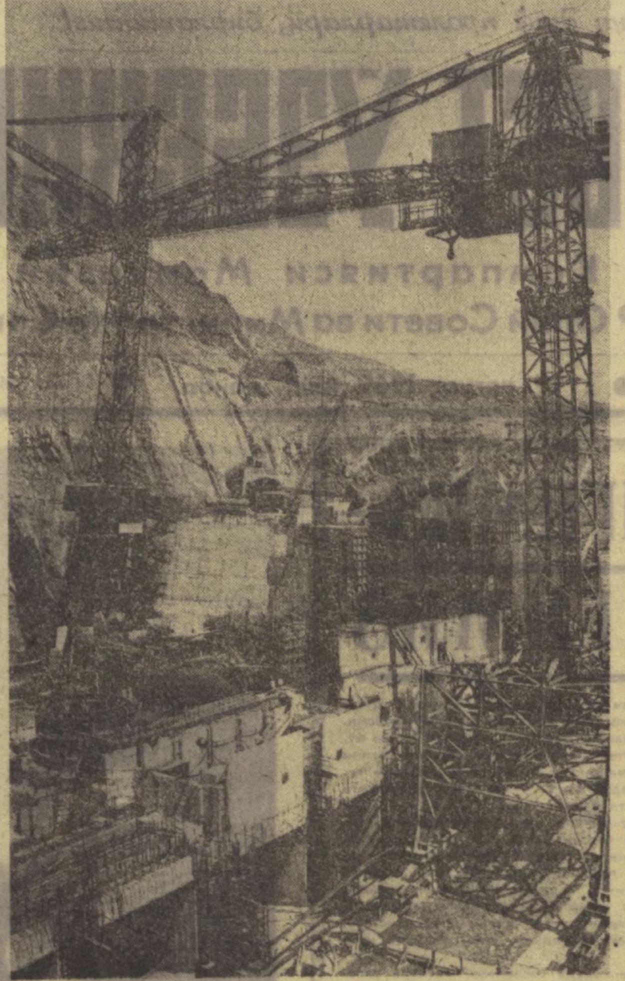

Суратда: Чорвоқ ГЭСи қурилиши участкаларидан бирининг умумий кўриниши. И. Глауберзон фотоси.

«Совет республикаларида кўп миллат кишилари бирга яшамоқдалар ва аҳиллик билан меҳнат қилмоқдалар. Иттифоқчи республикаларнинг СССР ичидаги чегаралари ўзининг илгариги аҳамиятини тобора йўқотиб бормоқда, чунки ҳамма миллатлар тенг ҳуқуқлидирлар, уларнинг ҳаёти ягона социалистик негизда қурилмоқда ва ҳар бир халқнинг моддий ва маънавий эҳтиёжлари бир меъёрда қондирилмоқда, уларнинг ҳаммаси умумий ҳаётий манфаатлари билан бир оилага бирлашгандирлар ва ягона мақсад бўлган коммунизмга биргаликда бормоқдалар».

(КПСС программасидан).

ШУКРУЛЛО

МАНГУЛИК

Соқоллари оппоқ, оппоқ сочлари,
Кийимлари оппоқ...— қалбларисимон.
Икки мўйсафиднинг ёшлик чоғлари,
Дўстликлари тилда достондир ҳамон.
Маҳалла-кўй, гузар, иккисин кўрса,
Ҳавас билан сўзлар булар дўстлигин,
Етмишдан ҳам ошган ёшлари эса,
Дўстликлари бўлса қаримас лекин.
Ҳа, ўзинг кекса-ю дўслигинг бироқ
Шундай қолсин экан доим навқирон.
Навқирон бўлсанг-у сендан олдинроқ
Дўстлигинг қариса, аммо, бу ёмон.

ЗАМОН ФАРҲОДЛАРИ

РЕПОРТАЖ

Чорвоқда бўлмагансиз, ҳақиқий қурилишни кўрмагансиз. Қурилиш шунча каттаки, қаердан бошланиб, қаердан тугашини дафъатан пайқаб олиш қийин. Тоғ ёнбағрига солинган йўллар гоҳ тикка чиқиб кетади, гоҳ пастликка тушади. Йўлларда ҳозирги замон техникасининг филлари — оғир машиналар ўрмалайди. Хуллас, қурилишда бир дам тиним йўқ. Пастда эса дарё шовуллайди. Чор атрофда тоғлар мағрур қад ростлаган. Саратон офтобида тоғ чўққиларидаги ва хиёл пастроқдаги қорлар «ялт-ялт» ярқирайди. Сарвқомат арчалар кўзга чалинади. Қуйироқда, воҳага тушган сайин яшиллик кўпайиб бораверади. Дарё ёқаларида мевазорлар, полизлар, кўм-кўк дарахтзорлар. Хуллас, кишининг баҳри-дили очилади. Ўзимизда ҳам швейцариялар бор экан-ку, деган хаёлга келасиз.

Бу йил Чорвоқ гидроузели қурувчиларига осон бўлмади. Қаҳратон қиш, қор қалинлиги нақ 2.5 метрга борди. Серташвиш баҳорни айтмайсизми, ҳали сел келади, ҳали дарё тошади, ҳали тоғ ўпирилиб тушиб, йўлларни, дарёларни тўсиб қўяди. Чорвоқ посёлкасида ўн минг аҳоли бор. Йўллар ёпилиб қолиб, алоқа узилиб қолганда ҳам одамлар чўчимади. Одам боласи баҳамжиҳат бўлса, ҳар қандай офатни енгиб чиқаверар экан. Чорвоқ гидроузели қурилиши партия бюросининг секретари Анатолий Герасимович Бирилло баҳор харҳашалари ҳақида гапириб берар экан, сўзини шундай бошлаган эди. Анатолий Герасимович бир кўришдаёқ ҳамсуҳбатига ёқиб қоладиган одамлардан. Оқ оралаган ва ўзига ярашган соқоли, кенг пешанаси, тийрак, кўм-кўк кўзларига қараб, уни А. Чехов тасвирлаган қадимги рус зиёлиларига қиёс қилгинг келади. У сўзларни чертиб-чертиб, шошмасдан гапиради. Партком сўзларидаги мантиқ кучи сизни дарров ўзига ром этади:

— Чорвоқ қурилишида ишлаётган 5 мингдан ортиқ кишининг бошини меҳнат қовуштириб турибди. Табиий офат шоширганда ҳам бўш келмадик, ютиб чиқдик. Ҳозир ҳам сергак турибмиз.

Шу йилнинг баҳоридаги офату-қийинчиликларни енгган одамлар ҳақида, уларнинг мардлиги ва тотувлиги ҳақида кўп илиқ гапларни эшитдик. Кўкламда тоғдан сел келиб, йўлида учраган ҳамма нарсани уриб, йиқитиб, дарахтларни илдизи билан қўпориб, Чорвоққа — ГЭСнинг дастлабки иншоотлари томон оқиб кела бошлади. Сел оқизиб келган арча дарахтларининг таналари туннель оғзига тўпланиб қолаверди. Арчалар уюм бўлиб кетди. Бўтана сувли сел эса ҳамон оқиб келарди. Дов-дарахтларни, хас-чўпларни улоқтириб, писта пўчоғидек ўйнатиб келаверарди. Хуллас, сел туннель рўпарасида тўғон пайдо қилди. Сув яна келаверса, иншоотларга зиён етиши мумкин эди. Шошилинч чоралар кўриш зарур бўлиб қолди.

Мутахассислар маслаҳатлашиб, сел ясаб кетган ана шу тўғонни портлатмоқчи ҳам бўлишди. Ҳар кун, ҳар соат ғанимат эди. Шунда қурувчилар кечани-кундузга улаб ишлашди. Белига арқон боғлаб олган қурувчилар ёғочлар устидан худди дорвоздек юриб бориб, уюм бўлиб ётган дов-дарахтлар танасига тросс улашар тракторлар эса ана шу тросс ёрдамида тўғон бўлиб ётган дов-дарахтларни тортиб, оқизиб юборарди.

Буни қарангки, тоғдан тушган ўн минг кубометр дов-дарахт тўпланиб қолган экан. Ўша дамларда рус, ўзбек, тожик, украин, татар, белорус ва бошқа миллат фарзандлари — Алексей Пиганов ва Михаил Мурашов бошлиқ бригадаларнинг йигитлари роса тер тўкиб ишлашди.

Хуллас, табиат ўзи ясаб қўйган тўғон бузилиб, сувнинг йўли очилди. Иншоотларга катта зиён етмади. Изғиринда кўкрак кериб, енг шимариб ишлаган, хавф-хатарни назар-писанд қилмаган ана шу одамларга сиз қаҳрамонлик қилдингиз дейилса, мийиғида кулиб қўя қолишади. Шу ишни қилишимиз керак эди, бажардик, дейишади. Бизнинг ўрнимизда сиз бўлсангиз ҳам эплардингиз, дейишади. Ҳа, қурувчилар шунақа танти ва камтар халқ.

— Чорвоқ гидроузели қурилишида мамлакатимизда яшайдиган қирқдан ортиқ миллатнинг фарзандлари ишлашяпти. Шу боисдан ҳам Чорвоқни дўстлик чорбоғи десак арзийди. Братск ГЭСидан келган, Сибирь ва Марказий Россиядаги катта-катта сув ва нур иншоотларини тиклаган билағон мутахассислар, ишчилар билан бир қаторда Чорвоқ яқинидаги тоғли қишлоқлардан келган йигитлар ГЭС қурилишида ишлаб, ҳунар орттирмоқдалар. Илон изи йўлларда оғир юкли машиналарни бошқармоқдалар, тоғ қаърини ўймоқдалар. Хуллас замонавий мураккаб гидротехника иншоотини қуришда асқотадиган замон фарҳодларининг жамики ҳунарларини ўрганмоқдалар. Чорвоқ ГЭСи қурилишида қатнашаётган ёшлар вақти келиб, бу ноёб иншоот қад кўтаргач, шу ишга бош қўшганларидан фахрлансалар, арзийди. Гидроузелнинг халқ хўжалигимиз учун аҳамияти беқиёс. Ундаги иншоотлар ҳам ноёб. Тўғоннинг баландлиги Бирлашган Араб Республикасида қурилаётган Асвон тўғонидан баланд бўлади. Хуллас, ёшлигига ҳайкал қўймоқчи бўлган ўтюрак одамлар Чорвоққа ишга келаверсин. Сира-сира кам бўлмайди. Ота-боболаримиз фарзанд кўрганларида, бир жуфт терак ўтқазишар экан, эндиги ёшлар кўз кўриб, қулоқ эшитмаган корхоналарни бунёд этишмоқда. Бу ҳам авлодларимизга ёдгорлик бўлиб қолади.

Чорвоқ ГЭСи қурилишида эл ишига яраган, Ватанимизда ҳам, чет элларда ҳам ажойиб гидротехника иншоотлари қурган том маънодаги интернационалист мутахассислар ҳам ишлашмоқда. Шулардан бири Георгий Александрович Марковкиндир. У гидротехника иншоотлари қурилиши бошқармасининг бошлиғи. Георгий Александрович ўлкамиздаги тўнғич ГЭСларни қурган одамлардан. Оғир уруш йилларида Тошкентда Салор ГЭСини қурган. Унинг қуввати бор-йўғи 15 минг киловатт бўлсада, лекин уруш вақтида кўпга татиган эди. Георгий Александрович шундан кейин Наманганда ГЭСлар тизмасини, Новосибирскда қуввати нақ ярим миллион киловатт келадиган станцияни қуришда иштирок этди. Непалда уч ярим йил ишлаб, чет эллик дўстларимизга ўз энергетика саноатини бунёд этишга кўмаклашди. Биз Георгий Александровичга икки яқин дўстингиз ҳақида сўзлаб берсангиз деб илтимос қилганимизда у тожик йигити Акром Маҳкамов ва арман фарзанди Армен Арутюнян номларини тилга олди. Акром Маҳкамов прораб бўлиб ишлайди. Илгари Бурчмуллдаги кичкина станция қурилишида ишлаб кўзи пишган экан, энди Чорвоқ қурилишида ишламоқда. Оёғидан ўт чақнайди. Ишлаб чарчамайдиганлардан, котлован қазиш участкасида иш боши. Армен Арутюнян эса каттакон бошқарманинг бош инженери, гидротехникани пухта биладиган мутахассис. Куйбишев ГЭСи қурилишида ишлаб кўп тажриба орттирибди. Дўст Афғонистонга Наглу ГЭСи қурилишида кўмаклашибди. Энди эса Ўзбекистонда, қардошлар юртида сув ва нур манбаини бунёд этмоқда.

Қадим юнон афсонасидаги Антей ердан — онасидан қувват олар экан. Мамлакатимиздаги қардош халқлар дўстлиги ҳам абадий мусаффо чашма — Ватан бахт-саодати йўлидаги меҳнатдан куч-қудрат ва мадад олмоқда.

А. АБДУҚОДИРОВ,
М. ЖАЛОЛОВ.

БИРЛАШДИК, ЎЗДИК

Ҳожи ота ҚОСИМОВ,
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, кекса наққош

◆ ◆

Халқимизда бир нақл бор: жаҳонгир Темирланг шаҳар атрофига қўрғон қургани етти яшардан етмиш яшаргача бутун аҳолини ишга солади. Ўзи эса баланд бир тепалик устидан назар солса, одамлар орасида мўнкайган бир чол супрадай кетмонини қиличдек ўйнатиб тупроқни терак бўйидан ҳам юқорироққа ирғитаётган эмиш. Темир чолни чақиртирибди. Бу сирнинг тагини суриштириб билса, чол белига минг танга олтин боғлаб олган экан. Унинг белига қувват берган шу олтин экан. Темир синамоқ учун олтинни унинг белидан ечиб олибди. Чол шу ондаёқ тиззалари қалтираб йиқилишти-ю, ўрнидан тургани ҳарчанд уринса ҳам мадори етмабди.

Юқорида келтирилган нақлдаги чолга қувват берган олтин бўлса, бизнинг халқимизга қувват ва жасорат бахш этган, ҳар қандай ёвуз кучга қарши қалқон бўлган, унга букилмас ирода ва матонат бағишлаган нарса Иттифоқимиз халқларининг иноқлиги, бир-бирига мададкор ва ғамхўрлигидир. Мен буни айниқса пойтахтимизда ер қимирлаганидан сўнг билдим. Шунда пенсионер бўлишимга қарамасдан, тўғри қурувчиларимиз сафига отландим.

— Йўқ, Ҳожи ота! Сизнинг шунча ишлаганингиз етади. Энди кексалик гаштини суринг. Сиз дам олаверинг, отахон! Буёғини ўзимиз эплаймиз! — дейишди улар. Кўнмадим. Кўп ўтмай янги шаҳар пойдеворини қўйиш учун Сергелига йўл олдик. Ҳаммаёқ жўхоризор бир дала жой экан. Келажак авлодларимизга қарата битилган мурожаат-хат солинган идишни тантанали суратда Сергелида илк қурила бошланган уй-жой биноси пойдеворига қўйишдек фахрли вазифани менга топширишди.

Ўша вақтда бошпанасиз қолган кишилар учун уй-жой қуришдан ташқари қатор муҳим вазифалар ҳам бинокорларимиз олдида қалашиб ётарди. Энг муҳими, зилзиладан зарар кўрган биноларни қайта тиклаш, ремонт қилиш керак эди. Бу, янги бино қуришдан кўра осонроқ кўчарди. Бунинг устига мактаб ўқувчиларининг ўқув мавсуми ҳам яқинлашиб қолган эди. Ўз ёнимга бир гуруҳ бинокорларни олиб, шу ишга киришдик. Дастлаб ётоқхоналар, касалхоналар, болалар яслиси ва боғчалари, даволаш муассасаларини ҳамда мактаб биноларини созлаб, тезда фойдаланишга яроқли қилиш ҳаракатида бўлдик. Эҳ-ҳе, бундай биноларнинг қайси бирини санай... Қарийб бир йил ана шундай босим ишладик. Бош қашишга вақт ҳам топилмасди.

Бир куни мени Сергели — Йўлдош шаҳарчага таклиф этишди. Бордим. Кўзларимга ишонмай қолдим. Илгари жўхоризор бўлган кенг дала ўрнида зилзилага чидамли ва замонавий қилиб қурилган турнақатор гўзал уй-жойлар, аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатувчи корхона ва муассасалар ва бошқа маъмурий бинолар қад ростлаб турибди. Сўнг шаҳар айландим. Мана дўстликнинг қудрати! Шунда кекса бир қурувчи ошнамнинг зилзиладан кейин айтган гапи эсимга тушди.

— Эй, Хожибой дўстим, — деган эди у афсуснамо бош тебратиб. — бундай ўйлаб кўрсам бетингдан бузулгур Николай бизнинг кўзимизга лой шуваган экан. Ҳамма солган иморатларининг усти ялтироқ бўлгани билан, ичи қалтироқ экан. Ҳаммаси кесакдан-у, хом ғиштдан қилинган экан. Унинг даврида қурилган иморатлар бир зарбга чидамай кунфаякун бўлди-я. Совет иморатларини қара, пинак бузмайди, пинак! Савлат тўкиб туришини кўр...

Мана, бугун ўзимизнинг чинакам социалистик Тошкентимизни бунёд этдик. Кўкрагимизда армон қолмади. Ўз ёрдамини, қўлидан келган барча ҳимматини аямаган дўст, биродар халқларимизга қанча раҳмат айтсак арзийди. «Қаторда норинг бўлса, юкинг ерда қолмайди» деб шуни айтса керакда.

Ўтган уч йил мобайнида шаҳар қурилишлари билан бир қаторда «Тинчлик» номини олган маҳалламизнинг ўзида ҳам анчагина ишлар қилинди. Маҳалла аҳли бирлашиб 150 ўринли клуб, идора биноси, чойхона қуриб олишди. Барча ғишт териш дурадгорлик ва сувоқчилик ишларида ўзим бош-қош бўлиб турдим. Бундан кўпчилик хурсанд. Бирлашган ҳамиша ўзаркан, болаларим!

Бизнинг дўстлигимизнинг кучи нимада! Бизни бир-биримизга маҳкам боғлаган, бирлаштирган нарса нима! Бизнинг дўстлигимизни бузилмас қилган нарса нима! Бу—дўстлик натижасида эришган озодлигимиздирки, бизнинг ундан ажралгимиз ва ҳеч кимга бой бергимиз келмайди. Бу—бизнинг узоқ йиллик меҳнат билан топган бахтимиздирки, биз уни йўқотишни истамаймиз.

Ҳамид ОЛИМЖОН.

Қардошлик кўнгиллар аро кўприкдир,
Кўзларнинг соқчиси нозик киприкдир,
Тиллар ҳар турли-ю, тилмоч керакмас,
Ҳар тилда беш бурчак юлдуз — табрикдир.
М. ШАЙХЗОДА.

Дўстлик сўзи — сўзларнинг нақши,
Ҳеч сўз борми бундан ҳам яхши!
Ўз юртимда мен ҳам бир бахши,
Умрим кечар дўстликни куйлаб.
МИРТЕМИР.

МУСТАҲКАМДИР

ҚАЛБИМИЗДА ЛЕНИН

Азиз рус тупроғида, муқаддас рус шаҳарларида, қадрдон Москвада бўлиб ўтган ўзбек адабиёти ва санъати декадаси маданий ҳаётимиз солномасига ёрқин саҳифа бўлиб кирди. Бу улкан қардошлик байрамининг серфайз, кутилгандан ҳам сермазмун бўлишининг боиси шундаки, биз ўн кун давомида энг улуғ Инсон — бутун дунё меҳнаткашларининг доҳийси Владимир Ильич Ленин дунёга келган шаҳарда, унинг қутлуғ қадами теккан жойларда бўлдик. Биз ўзимизни ҳам худди шу ерда туғилгандек ҳис қилдик. Негаки, Ленин туғилган жойда янги ҳаёт, қардошлик, биродарлик туғилган, бизнинг ҳур Ўзбекистоннинг ҳам янги ҳаёти туғилган. Лениннинг Ватани — бизнинг Ватанимиз. Бинобарин, буюк рус диёри — ўзбекларнинг ҳам диёри.

Биз декада кунларида Волга бўйларидаги Горький, Ульяновск, Қозон сингари машҳур шаҳарларда бўлдик. Горький ва Ульяновск областларининг шаҳарлари ва районларида катта шеърхонлик бўлди, завод-фабрика ишчилари, дала меҳнат аҳлларига ўз санъатимизни намойиш қилдик. Бепоён Россиянинг марказида, азим дарё Волга осмонида ўзбек элининг қўшиқлари, дўстлик, бахт-саодат куйлари янгради.

Горький — Нижний Новгород шаҳрида улуғ рус ёзувчиси Алексей Максимович Горький машаққатли ҳаёт дорилфунунини ўтган. Қозонда эса ўспирин Владимир Ульянов ўқиган университетда, у таълим олган дарсхонада бўлдик. Юқорида зикр этилган шаҳар ва қишлоқларга бориш рус ҳаётини янада чуқурроқ ўрганишнинг ўзига хос дорилфунуни бўлди.

Москвани биз она шаҳримиз деймиз. Биз унга онасини севган фарзанддек ошиқиб, рус ҳаёти дорилфунунини битириб, қалбимизда Ленин билан бордик.

Декаданинг энг ажойиб фазилати шу бўлдики, у шонли Ленин юбилейига бағишланди. Бунда катта ҳикмат бор. Чунки биз ўз ҳаётимиздаги энг ажойиб воқеаларни, энг азиз нарсаларни Ленин номи билан боғлаймиз. Бизнинг бутун тақдиримиз, Совет тақдири Ленин ғоялари нури билан, Ленин донолиги билан ёритилган.

Биз бу тақдирни халқ ҳаётининг тубдан ўзгарганлигида кўриб турибмиз. Биз бу тақдирни бизнинг ўзбек элимизда юз берган ажойиб ўзгаришларда кўриб турибмиз. Биз бу тақдирни адабиёт ва санъатнинг ҳамма жанрларида истеъдодларнинг тобора гуллаб яшнаётганлигида кўриб турибмиз. Ана шу истеъдодлар гулдастаси эса мамлакатимиз халқлари — тенг, аҳил, бир уй, бир мақсад билан яшаётган халқларимизнинг қардошлик оиласида ўзбек халқи эришган ютуқларининг жонли гувоҳидир.

Биз ана шу мустаҳкам ва бузилмас дўстлик ҳақида гапирар эканмиз, аввало Коммунистик партияга юзланамиз. Бизнинг Коммунистик партиямиз ҳаётда гўзалликлар, эзгуликлар яратувчи буюк ижодкордир. У бизнинг дўстлигимизни барпо этди. Дунёда энг инсонпарвар партиямиз бизни инсон бахт-саодати учун, Ватанимизни янада гуллаб-яшнатиш учун жасоратларга, гўзалликлар яратишга илҳомлантирди ва илҳомлантирмоқда.

Бепоён, кўп миллатли Ватанимизнинг пойтахти Москвада, Кремлдаги Съездлар Саройи саҳнасида санъаткорларимиз ўз талантларини намойиш қилдилар. Бу қутлуғ даргоҳга тўплангандар улар сиймосида бутун ўзбек халқи, меҳнаткаш халқни кўрдилар. Санъатимиз халқимизнинг маънавий бойлигини, ижодкорлик меҳнатининг гўзаллигини тараннум этди. Узлуксиз қарсаклар истеъдодли ўзбек халқи шаънига айтилган илҳомбахш олқиш сўзлари бўлди.

Кремлда бутун Ватанимизнинг нафас уриши эшитилиб турибди. Бинобарин, бу ерда бизнинг юрак садоларимиз ҳам эшитилиб турибди. Бизнинг бу юрак садоларимиз Ленинга, Россияга, буюк рус халқига, Москвага меҳр-муҳаббат билан тўлгандир.

Биз ҳамма ерда ана шу буюк рус халқининг ўзбек халқига, унинг юксак санъати ва адабиётига бўлган меҳр-муҳаббати ва қизиқишини ҳис қилдик. Бизнинг учрашувларимиз қардошлик, дўстлик ҳароратига тўла бўлди.

Ҳарорат!
Бугун ҳам висолдан яшнаймиз,
яйнаймиз,

Юраклар,
Кўзларда,
Қонларда сен олов,
Оловки, қуёшнинг умрига баробар!
Шу сабаб, эй дўстлар!
Кўзу қош сингари сизу биз,
Абадий елкадош,
Тақдирдош, биродар,
Бош узра Дўстлик деб аталган
Ҳарорат нур ялов!

ЗУЛФИЯ,
Ўзбекистон халқ шоираси.

ИНСОН ТАҚДИРИ

«Правда» газетасининг шу йил 28 июль сонида «Икки халқ фарзандлари» сарлавҳали лавҳа босилди. Унда машаққатли тақдир кишилари ҳақида ҳикоя қилинади. Мухбиримиз Николай Долматович Фатеев — Аҳмаджон Қулматов ҳузурида бўлиб, у билан суҳбатлашди. Қуйида унинг тақдири ҳақида ҳикоя қилинади.

Аҳмаджон Қулматовни излаб «Келес» совхозига йўл олдик. Совхоз директори Абдуғани Абдувалиев Келес яқинидаги генерал Собир Раҳимов номли колхозга сим қоқди.

Колхоз раиси Мақсудали ота Маъмуров телефон трубкасини оларкан, овоз эшитилди:

— Ие, ўзимизнинг Аҳмаджонми? Ҳовлиси шундоққина колхоз идорасининг биқинида...

Генерал Собир Раҳимов номли колхозга ошиқдик. Раис Мақсудали ота бизни кутиб турган экан. Аҳмаджон Қулматовни суруштирдик. Раис Қулматовнинг уйига машина юборди.

Мақсудали ота билан гурунглашиб ўтирибмиз. Ўттиз беш йилдан буён шу колхозга раислик қиларкан. Шу боисдан ҳам бу атрофдаги қишлоқларга кимлар келиб ўтроқ бўлиб қолганини жуда яхши биларкан. Николай Фатеевнинг ёшлиги, ўтган кунлари ва ҳозирги ҳаёти, бола-чақалари, қавм-қариндошлари тўғрисида гап борганида, раис сўз қотди:

— Гражданлар уруши авж олган пайтлар эди. Россияда очарчилик... Тошкент — нон шаҳри деб эшитган рус биродарларимизнинг бир қисми биз томонларга йўл олади. Николай Фатеев ҳам отаси Долмат Егорович, муштипар онаси ва сингиллари Мария ҳамда Анна билан биргаликда Тошкентга жўнашади. Унинг икки акаси — Павел билан Иван урушда — Совет ҳокимияти душманларига қарши курашда қатнашаётган эди.

Долмат Егорович Фатеев оила аъзолари билан поездда келарди. Уфа губерниясидаги Мензелейск районига қарашли Иванаево қишлоғидан тағин 15 хонадон улар билан бирга йўлга чиқишганди. Бироқ улар Тошкентга етиб келишолмади. Келес станциясида тўхтаб қолишга мажбур бўлишди. Чунки улар терлама касалига дучор бўлишди, Колянинг отаонаси, сингиллари вафот этди. Фақат ўзи тирик қолди. Бирга йўлга чиққан ҳамқишлоқларидан ўттиз беш киши терламадан ўлди.

Коля бир неча вақт тентираб юрди. Қаёққа боришини билмасди. Бир куни келеслик аравакаш Қулматнинг ўғли Раимжон қаёқдандир келиб қолди. Ялт этиб Коляга қаради.

— Қаерликсан, нима қилиб юрибсан?

Раимжоннинг шу саволини кутиб тургандай, Коля:

— Россиядан келяпман, отаонам, сингилларим ўлиб қолишди.— деб йиғлаб юборди.

— Бизникига борасанми, кўпчиликмиз. Отам, онам «йўқ» демишмайди. Бирга чиллак ўйнаймиз, бирга яшаймиз.— таклиф этди Раимжон...

Қулмат аканикига қўни-қўшнилар тўпланишди. Рус фарзанди Коля Фатеевни ўз оиласига аъзо қилиб олди у. Болалари — Эминжон, Раимжон, Ҳакимжон, Рихсибой, Раҳматбой ва Турдибиби сафига тағин бир ўғил — Коля ҳам қўшилди. Ўша кундан бошлаб Николай Фатеев Аҳмаджон Қулматов деб аталадиган бўлди. Ҳа, Аҳмаджон Қулмат ўғли, ўзбек оиласига муносиб фарзанд бўлиб қолди. Бахтини, қадр-қимматини ўзбек хонадонида топди.

Гап шу ерга келганида раис юборган машина кўринди. Шофёр билан бирга Аҳмаджон Қулматов ҳам келяпти. Мен тасаввур қилган Аҳмаджон эмас, тамомила ўзбеклашиб кетган, ўрта бўйли, сариққина, миқти одам. Чап оёғи оқсаса ҳам жуда чаққон юради, серҳаракат, серғайрат кўринади. Бошидаги дўпписи бирам ярашибдики, худди қуйиб қўйгандай...

— Аҳмаджон ака шу киши бўладилар!— деди колхоз раиси.

Қадрдонлардек кўришдик. Ўзбек тилини сувдай билар экан. Бироқ бафуржа гаплашиб ололмадик. Жуда зарур иш чиқиб қолибди, уни шу бугун ҳал қилмаса бўлмасан. Энди нима қилламиз, қачон учрашамиз, деб турганимда, Аҳмаджон аканинг ўзи гапириб қолди:

— Бир-икки кун сабр қиласиз, ука! Мен эртага Боёвут районидаги «Коммунизм» колхозига кетяпман. У ерда тақдири худди меникига ўхшаш бир киши топилиб қолди. «Правда»да ҳам чиқди-ку! Мирзачўллик Маҳаммади Мирзаев — Пётр Сурков билан менинг тақдирим тўғрисида мақола чиқибди. Энди бориб ўша киши билан танишиб келмоқчиман.

— Мен ҳам эртага Мирзачўлга бориб келмоқчиман,— дедим,— демак бирга кетарканмиз-да!

— Ундай бўлса, эрталаб соат еттида жўнайдиган поездда кетақолайлик,— деди Аҳмаджон ака,— кўрган-кечирганларимни бир бошдан айтиб берардим. Бафузур суҳбатлашиб кетардик.

— Жуда яхши!

• • •

Эрталаб соат нақ еттида поезд жўнади. Иккаламиз ёнма-ён ўтириб олдик.

— Келесга қачон ва қандай қилиб келиб қолганимни колхоз раиси гапириб берибди,— деди у стакандаги чойдан бир хўплаб,— унга қўшимча қилиб ўтирмайман. Ҳаммаси тўғри. Лекин ўшандан кейинги тақдирим тўғрисида сўзлаб берсам дейман. Чунки, ҳаёт йўлининг кейинги сўқмоқлари ҳам ажойиб-ғаройиб.

Поезд баҳчал водийларни қоқ ёриб шамолдек учиб борар экан, Аҳмаджон ака ҳаёт дафтарини бирма-бир варақлай бошлади:

— Ўзбек хонадонида тил ўргандим, одамийликни ўргандим, ақл-фаросатли бўлдим. Кетмон ушлашни ҳам, арава ҳайдашни ҳам, ғўзани парвариш қилиш, суғоришни ҳам, хуллас, барини Қулмат ота ва унинг болаларидан ўрганиб олдим. Мени сира ранжитишмади, сутнинг қаймоғини, овқатнинг қуюғини, кийимнинг сарасини менга беришди. Қулмат ота билан рафиқаси мени ўз болаларидан ҳам аъло кўришди. Шундай қилиб, орадан бир неча йил ўтиб кетди. Ўзбек тилини ҳам, дилини ҳам мукаммал билиб олдим. Қишлоқ гўзалларидан бири қоракўз Ўғилойни юракдан севиб қолдим. Ота-онам рози бўлишди. Катта тўй қилдик.

...Улуғ Ватан уруши бошланиши биланоқ кўнгиллилар қатори фронтга жўнаган Аҳмаджонга бир куни жанговар топшириқ беришди: немисларнинг мудофаа марраси олдидаги миналаштирилган майдонни тозалаш ва пиёда аскарларимизга ҳужумга ўтиш учун йўл очиб бериши зарур эди.

Вақт ярим кечадан ошган. Ҳаво совуқ, изғирин. Аччиқ шамол юзларни тимдалайди. Аҳмаджон Қулматов қўлидаги мина қидирувчи асбоб билан немис траншеяси сари эмаклаб боряпти. Елкасига автоматини ҳам осиб олган. Анча эмаклади, тиззалари, тирсаклари шилиниб кетди. Ниҳоят мина ётқизилган жойга бориб нафасини ростлаб олди. Мудофаада турган немис соқчиларига билдирмасдан кўмилган миналарни бирма-бир, шарпасиз очиб ола бошлади. Анча уннади, вақт ўтиб борарди. Тахминига кўра, бу ерда етмишдан ортиқ мина кўмилган эди. У очиб олган миналарни санаб боряпти. Элликтадан ошди. Бу орада терлаб-пишиб кетди. Тағин уринди, миналарни биттама-битта очиб олаверди: олтмишта, олтмиш беш, олтмиш олти, олтмиш етти... етмиш, етмиш бир... шунча минани — ажал уруғини ер қаъридан суғуриб ташлади у. Уст-боши жиққа ҳўл бўлди, баданидан буғ кўтарилди, қўллари мажолсиз қолди. Етмиш учинчи минани очиб олиб, навбатдагисига қўл урганида мина қидирувчи асбоби бирдан ишламай қўйди. Аҳмаджон миналарнинг ҳаммасини олиб бўлдим, деб хаёлидан ўтказганича ўрнидан турди. Шу пайт бир нарса даҳшат билан портлаб, тун сукунатини бузиб юборди. Аҳмаджон бир қадам юрди, лекин дармонсизланиб ерга йиқилди. Унинг чап оёғи минага тегиб, панжалари узилиб тушган эди. Ўнг ёнбоши билан судралганича бир чуқурчага тушди...

Ҳозир у папирос чўғига қараб, Ленинград остонасида рўй берган ана шу воқеани эслаган эди. Ўрнидан турмоқчи бўлиб йиқилиб кетаёзди. Чап оёғидаги протезга бир қараб қўйди-да, уф тортиб:

— Фронтдан нишона бу!— деди ғазаб билан.

Поезд ҳамон илгарилар, биз эса юмшоққина тебраниб борардик. Аҳмаджон ака ҳикоясини давом эттирди:

— Уруш тамом бўлгунча фронтдан қайтмадим. 1945 йилнинг июль ойида уйга жавоб беришди. Йўлда тўнғич ўғлим Йўлдош билан учрашиб қолдим. У ҳам уруш тамом бўлгач, уйга қайтаётган экан. Ота-бола тўйиб-тўйиб қучоқлашиб кўришдик, ўтган кунларни эсладик.

Яна меҳнатга шўнғиб кетдик. Заифлашган хўжалигимизни, хонадонларимизни тиклаб олдик.

— Бугун нима бўлди, ака-укалар, бола-чақалар қалай?— сўрадим унинг гапини бўлиб.

— Қалаймас, олтин!— деди у хушчақчақ кулиб,— Акам Рихсибой колхозда сабзавотчилик бригадасининг бошлиғи бўлиб ишлайди. Еттита боласи бор. Ҳакимжон ҳам беш боланинг отаси, колхозда ишлайди. Синглим Турдибиби ҳам колхозчи, беш болани тарбия қиляпти.

Ўғлим Йўлдошбой 44 га кирди. Еттита боланинг отаси. Рафиқаси Кароматхон илғор сабзавоткорлардан бири. Иккинчи ўғлим Маҳмуджон бухгалтер бўлиб ишлаяпти, Келиним билан иккиси бешта болани ардоқлашяпти. Ўғлим Норматжон — шофёр, Тўрт боланинг отаси. Рафиқаси Назирахон кўзга кўринган колхозчилардан. Қизим Маҳзуманинг олтита боласи бор. Турмуш ўртоғи билан иккаласи ўзимизнинг генерал Собир Раҳимов номли колхозимизда ишлашади. Ҳаммасидан ҳам розиман. Йигирма иккита набирам бўлса, шулардан бирортаси ҳам юзимизни ерга қаратгани йўқ.

— Икки акангиз гражданлар урушида қатнашган экан. Колхоз раиси Мақсудали ота Маъмуров гапириб берувдилар. Акаларингиз билан ҳеч учрашдингизми?

У илиққина кулди-да, ҳаяжонини босолмай, бундай деди:

— Акаларим Павел билан Иван эсон-омон юришган экан. Бундан бир неча йил илгари учрашиб қолдик, Бизникига келишди, дам олиб кетишди. Ҳозир ҳам соғ-саломат, Ўтган йили қишлоғимизга бориб келувдим. Ҳозир хат ёзишиб турамиз. Улар менинг шу даражага етишимга шубҳа қилишган экан, йўқолиб кетган бўлса керак деб ўйлаган эканлар. Мана кўриб турибсизки, Николай Фатеев — Аҳмаджон Қулматов ўзбек диёрига келиб бахтини, қадрини топди, халқларнинг қардошлик оиласидан нур эмди, ҳузур қилди, ҳаловат кўрди.

...Поезд Ховос станциясига бориб тўхтади. Аҳмаджон Қулматов Боёвутдаги «Коммунизм» колхозига — тақдири унинг тақдирига ўхшаш Маҳаммади Мирзаев — Пётр Сурков билан учрашгани ошиқаётганлигини айтди. Шу ерда хайрлашиб, биз ҳам ўз йўлимизда давом этдик. Олисдан Аҳмаджон ака тушган машина гўё елдек учиб бораётганга ўхшаб кўринарди.

С. ҚОДИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Суратда: Аҳмаджон ҚУЛМАТОВ.

СОЛДАТ МАКТУБЛАРИ

ЯГОНА ОИЛА

Бўлинмамизни «кўп миллатли бўлинма» деб аташади. Бунинг боиси бор, албатта. Чунки, турли миллат фарзандлари бирга хизмат қиладилар. Улар ягона оила фарзандларидек дўст ва иноқ яшамоқдалар. Дўстлик уларга қанот бўлаётир. Хизматда ва меҳнатда янги муваффақиятлар сари илҳомлантиряпти, Улар меҳнатда ҳам ўзаро ҳамкор, бирибирига устоз ва шогирд.

Лейтенант О. Шарипов раҳбарлик қилаётган бўлинмамиз аъзолари шу кунларда пролетариатнинг улуғ доҳийси ва устози В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига бошланган умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилиб, зиммаларига оширилган мажбурият олганлар.

Т. УСМОНОВ.
Б. ХУШВАҚТОВ.
А. МИРЗАЕВ.

ҚАТОРДА НОРИНГ БЎЛСА...

«Саломатлигим яхши. Ҳарбий бўлинма аълочисиман. Рота коллективининг топшириғи билан яқинда радио-телефонистлик касбини ўргандим. Бу менинг севимли машғулотим бўлмоқда...».

Бу сатрлар солдат Омонкелди Отабоевнинг ота-оналарига ёзган мактубидан олинган.

У ўрта мактабни тугатгач, ҳарбий хизматга тайёрланди. Ўз тенгқур дўстлари билан армия сафига келди.

— Мана, хизмат муддати ҳам тугаяпти,— дейди биз билан суҳбатда Омонкелди. — Хизматнинг дастлабки кунларида тажрибасизлигим, уқувсизлигим туфайли қийналганларим ҳеч эсимдан чиқмайди. Қаторда норинг бўлса, юкинг ерда қолмайди, дейишганича бор экан, Дўстларим, сафдошларим менга ёрдам қўлини чўзишди. Билмаганимни билдиришди. Ҳозир радио аппаратида бемалол ишлаяпман. Бирор аппарат ёки қисм ишламай қолса, дарҳол нуқсонини қидириб топаман.

О. УСМОНОВ.

Редакция почтасидан

ЙЎЛ ЙИРОҚ, КЎНГИЛ ЯҚИН

«Революциядан аввал чор Россияси маҳаллий халқларни турли йўллар билан камситар, уларнинг маданиятига тўсқинлик қилар, кишиларни абадий қолоклик ва қоронғуликда сақлашга уринар эди. Бу фикрнинг ҳаққонийлигини 1910-14 йилларда Тошкентда чиққан «Туркестанская туземная газета» саҳифаларини варақлаб ҳам билса бўлади.

Ҳозир эса Советлар мамлакатидаги ҳамма қардош республикалар тенг ҳуқуқли ягона оилага бирлашиб, кун сайин юксалликка интилмоқда. Мана, бир мисол. Яқинда М. Е. Салтиков-Щедрин номидаги Ленинград асосий кутубхонасида ўзбек китоблари кўргазмаси очилди. Қатрада қуёш акс этганидек, ана шу кўргазма материалларининг ўзидан ҳам Ўзбекистон эришган улкан ютуқларни билиб олиш мумкин. Ленинча миллий сиёсат туфайли чиндан ҳам қисқа вақт ичида ҳар бир миллатнинг ўзига хос юксак маданияти шаклланди. Ҳозирги кунда Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Ойбек, Ғ. Ғулом ва бошқа кўпгина ўзбек ёзувчиларини фақат Иттифоқимизда эмас, дунёнинг жуда кўп жойларида ҳам билишади. Ўзбекистоннинг атоқли ёзувчилари, шоирлари ва маданият ходимлари яратган асарлар ўзбек халқининг ҳозирги ҳаёти қанчалар бой ва серқирра эканлигидан далолат бериб турибди.

Ленинграднинг асосий кутубхонасида ҳозир 33 мингдан ортиқ ўзбек тилидаги китоблар сақланмоқда. Шунингдек, революциягача бўлган маърифатпарвар ўзбек адибларининг ҳам асарлари кўп.

Илгари оддий деҳқон ва чорикорларнинг болалари савод нималигини билмай ўтиб кетардилар. Энди эса ўзбек ёшлари Москва, Ленинград, Киев ва Иттифоқимизнинг бошқа йирик илмий марказларида таҳсил кўряптилар. Кутубхонамизнинг фаол аъзолари орасида ўзбеклар ҳам анчагина. Бу ўринда С. М. Киров номидаги тўқимачилик ва енгил саноат институтининг 4-курс студенти Клара Орзиқулова, станокчи-ишчи Ҳаким Ботиров ва бошқа ўнлаб китоб шинавандаларини келтириш мумкин.

Г. МИКУШКИН,
М. Е. Салтиков-Щедрин номидаги асосий кутубхона ходими, Ленинград шаҳри».

• • •

«Бизнинг қудратимиз — дўстликда! Қайси муассасага ёки корхонага, қайси фан даргоҳи ёки ўқув юртига борманг, биринчи галда ана шу жанговар шиор кўз олдингизга келади. Биз яқинда СССР химия саноати министрлигига қарашли Тошкентдаги пахта целлюлозаси химёси ва технологияси илмий-тадқиқот институтида бўлдик. Бу илм даргоҳи олиб бораётган қимматли тадқиқотлар, қўлга киритаётган катта ютуқлар ҳақида аввал ҳам газеталарда ёзилган. Биз бу коллективдаги яна бир яхши хислатни ҳам кўриб қойил қолдик. Институтни чинакамига интернационал оила деса бўлади. 350 га яқин ходим хизмат қилаётган бу фан даргоҳида ўзбеклар ҳам, руслар ҳам, украинлар, қозоқлар ҳам, латишлар, татарлар ва бошқа миллат вакиллари елкама-елка туриб, ўзаро илмий ҳамкорлик асосида Иттифоқ миқёсида аҳамиятли бўлган илмий проблемаларни ишлаб чиқмоқдалар.

— Мен ўзбек фани ва маданияти эндигина ўйғакланаётган пайтларни ҳам биламан, — дейди институт директори, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, профессор Ҳ. Усмонов. — Ана ўша пайтларда доҳий Ленин йўлланмаси билан Тошкентга келган катта гуруҳ олимлар ўзбек фани билан маданиятининг янги пойдеворини қурдилар, десак янглишмаймиз. Ўшанда экилган уруғлардан кейинчалик бўстон яралди. Орадан сал ўтмай ўзбек зиёлиларининг ажойиб авлоди етишиб чиқди. Мана энди бизнинг ўзимиз ҳам ёшларга устозлик қиляпмиз. Мен 38 кишига фан кандидати илмий даражасини олишида раҳбарлик қилдим, Улардан 10 га яқини руслар, 20 дан ортиғи ўзбеклардир. Шогирдларим орасида корейс, қалмоқ, татарлар ҳам борлигидан фахрланаман.

Бизнинг дўстлигимиз фақат кадрлар етиштириш билангина чегараланиб қолмайди. Институтимиз Иттифоқимиздаги жуда кўп илм даргоҳлари билан, жумладан, Москвадаги Карпов номли физика-химия илмий-тадқиқот институти, СССР Фанлар академиясининг физика-химия институти, Москва Давлат университети, Белоруссия Фанлар академиясининг физика, органик ва умумий химия институти, Тожикистон Давлат университети, Фрунзе органик химия институти, Боку алифинлар илмий-тадқиқот институти ва бошқа илмий марказлар билан мустаҳкам алоқа боғлаган. Бундан ташқари, Иттифоқимиздаги жуда кўп завод ва комбинатлар ҳамда Венгрия, Чехословакия, Румыния, ГДР, Канада, Америка мамлакатларидаги илмий марказлар билан ҳам ҳамкорлик қиляпмиз...

Ш. ХОЛМУРОДОВ,
Тошкент шаҳри».

Редакцияга юборилган бу икки хат турли жойдан келган бўлса ҳам уларда қандайдир ўхшашлик бор. Чунки йўл йироқ бўлса ҳам кишиларимизнинг кўнгли, қалби яқин. Ҳар икки автор ҳам ҳаётимиз мантиқи, асоси бўлган буюк дўстликни мадҳ этади. Чиндан ҳам биз ана шу дўстлик нерви туфайли ҳозирги юксакликларга эришяпмиз.

СЎЗ — ҚАРДОШ БИНОКОРЛАРГА

МЕҲМОН ЭМАСДИК

Тошкент қурилишига Россия Федерациясининг бинокорлари етиб келишганида, биз — ҳаммамиз ўзимизни бу сафар меҳмонга эмас, катта умумхалқ ҳашарида қатнашаётганлигимизни жуда яхши билар эдик. Тошкент бошига тушган мусибатни тезда бартараф қилиш ишига муносиб ҳисса қўшиш учун Россия шаҳарларидан келган барча қурувчилар ғайрат билан ишга киришишди.

Бугунги кунда Тошкентда тикланган 330 минг квадрат метр уй-жой биноси, 2380 ўринли болалар боғчалари, 4770 ўринли мактаблар ва бошқа иморатлар бизнинг Ўзбекистон пойтахти аҳолисига кўрсатган ёрдамимизни ифодалаб турибди. Биз яхшиликни, ўзаро кўрсатиладиган ёрдамни пеш қиладиган одамлар эмасмиз. Аслида ўзбек билан рус бир-бири билан ака-ука сингари қадрдон.

Улуғ Ватан уруши йилларида не-не ўзбек йигитлари Россия шаҳарларини немис фашистларидан озод қилишда жон олиб-жон бермади. Ҳеч қайси рус оиласи мамлакатимиздаги барча халқлар сингари ўзбекларнинг бу яхшилигини унутмайди. Биз аканинг укасига кўрсатган ёрдами сифатида Тошкентга коржома кийиб келган эдик — меҳмон эмасдик. Тошкент зилзиладан кейинги даврда тез суръатлар билан янгидан барпо қилинмоқда. Энди унинг ҳусни-жамоли жуда очилиб кетди.

Илгари ҳашарга келган бўлсак, бундан кейин меҳмонга ҳам келамиз.

В. ЖИЛИН,
«Росташстрой» трести бошқарувчиси вазифасини бажарувчи.

ЁН ҚЎШНИМ, ЖОН ҚЎШНИМ

— Ассаломуалайкум, эгачи яхши ўтирибсизми! Тузукмисиз, йиғлоқи.

— Раҳмат, айланай!

Қўшнимиз билан хурсандчиликдан кулишиб, шакаргуфторлашиб ўтирдик. У чиқиб кетди. Меҳмон сўраб қолди:

— Тили, ҳаракатлари тоза ўзбекка ўхшайди-ку, шу туси бошқачароқми қўшнингизни!

У янглишмаган эди. Александра — рус оиласидан. Ён қўшним, жон қўшним десам Сағбон кўча 29- тупикдаги ҳамма қўшнилар ҳам менинг фикримга қўшилишади. Мен ўзим билан бўлган бир воқеани айтиб берай.

Бир куни, биқиним санчиб оғриб қолди. Ярим кеча. Оғриққа чидолмай йиғлайман, асти қўяберасиз. Александра Октябрь районидаги 14- поликлиникада врач бўлиб ишлайди. Бориб воқеани айтишса, югуриб чиқди. Нима бўляпганини сўраса, йиғлаб айтолмайман. Ҳали, шунга ҳазил қилаётган эди.

Ўзи касалхонага олиб бориб, жарроҳлик столи ёнида шифокорлар билан тепамда туриб соғайиб кетишимга сабабчи бўлди.

Ҳаммага ҳам шу, эрта демайди кеч демайди, чарчадим демайди, ёрдам беради, У бизни, биз унинг оиласини ҳурмат қиламиз, бир оила фарзандидаймиз, унинг бирон маросими биз қўшнилерсиз, бизники уларсиз ўтмайди. Фарзандлари билан барака топсин.

Тўхта ИСМОИЛОВА,
Қаҳрамон она.

УСТОЗ

Корхонамиз янги ташкил топганида уни ишчи билан таъминлаш, чинни буюм тайёрловчи кадрларни топиб келиш жуда қийин бўлган эди. Энди заводимиз ўз маҳсулотлари билан жаҳонга танилли бўлиб қолди. Тошкент тамғаси босилган чинни буюмларни Ўрта Осиё республикаларидаги барча хонадонларда учратиш мумкин. Биз тайёрлаган чинни лаганлар, чойнак-пиёлалар, ажойиб кўзалар ва бошқа буюмлар Иттифоқимиздаги ҳамма республикаларга, кўпгина ҳорижий мамлакатларга ҳам юборилиб турибди.

Бу — чиннисозлар қўлга киритган катта ғалаба. Заводимизда турли миллат вакиллари бир оила фарзандлари сингари аҳил меҳнат қилишяпти. Бир вақтлар оддий ишчи бўлган кишилар энди устозлар қаторига қўшилиб олишди. Собир Тўхтаев билан бутун корхонамиз коллективи фахрланиб юради. Фахрланганимизча бор. Завод ташкил топган дастлабки йили рус ишчисидан чиннисозликни ўрганган Собир Тўхтаев ўз маҳоратини ошириш устида қунт билан ишлади.

Ҳозир Собир Тўхтаевнинг ўзи чинни пишириш печида мастер бўлиб хизмат қилмоқда. Ўнлаб шогирдлар тайёрлаган. Унинг шогирдлари турли миллат фарзандларидан. Тожик Турғун Жўраев Собиржоннинг шогирди. У бригадир даражасига кўтарилди. Рус Александр Иванов ҳам Собир Тўхтаевни устозим деб ҳурмат қилади, унинг соясига кўрпача солгудек.

Бундай устоз ишчилар сафи кенгайиб боряпти. Шунинг учун корхонада маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми ҳам тез ортмоқда. Бу эса халқлар дўстлиги, бир-бирига устоз шогирд бўлган турли миллат фарзандларининг аҳил бўлиб, мардона меҳнат қилаётганлиги самараси.

Усмон МАЪРУПОВ,
Тошкент чинни буюмлар заводининг ишчиси.

БУГУН — БУТУНИТТИФОҚ ФИЗКУЛЬТУРАЧИЛАР КУНИ

Чаққонлик ва гўзаллик...

А. Уғай фотоси

АҲОЛИНИ БУТУНИТТИФОҚ МИҚЁСИДА РЎЙХАТГА ОЛИШ ОЛДИДАН

ПАСПОРТ ТАРТИБИ— ДАВЛАТ ҚОНУНИ

Паспорт—совет гражданларининг фахрли ҳужжатидир. Совет кишилари улуғ мамлакатнинг мандати бўлган Совет паспорти билан ҳақли равишда фахрланадилар. Бу масаланинг бир томони, холос. Паспорт айни пайтда муҳим давлат ҳужжати ҳамдир. Уни муқаддас сақлаш, тўғри юритиш, паспорт тартибига риоя қилиш лозим.

Республика Ички ишлар министрлиги органлари Тошкент шаҳридаги қатор корхона ва муассасаларда ишчи ва хизматчиларни ишга қабул қилишда «Паспорт тўғрисида Низом»га қанчалик риоя қилинаётганлигини текшириб чиқди. СССР Министрлар Совети тасдиқлаган бу Низомда шу нарса қатъий белгиланганки, фақат паспорти бўлган ва турар жойларида рўйхатдан ўтган гражданларгина ишга қабул қилиниши керак. Текширув кўпгина ташкилот ва корхоналарда паспорт қоидаларига жиддий ёндошиб иш тутилаётганини кўрсатди. Чунончи, Тошкент Давлат педагогика институти, 14-авторемонт заводи ва Тошкент политехника техникумида «Паспорт тўғрисида Низом»нинг бирон марта бузилишига ҳам йўл қўйилмаганлигини мамнуният билан қайд қиламиз.

Афсуски, «қоидабузар»лар ҳам талайгина. Кўпгина ташкилот ва муассаса раҳбарлари турар жойидан рўйхатдан ўтмаган, ҳатто паспорти бўлмаган шахсларни ҳам ишга қабул қилмоқдалар. Ўртоқ Гликлад директор бўлган Тошкент экскаватор заводида Тошкент шаҳрида рўйхатдан ўтмаган 300 дан ортиқ киши ишлаб келяпти. «Ташспецстрой» трести бошқарувчиси Осиповнинг паноҳида ҳам 100 дан ортиқ киши рўйхатсиз яшаб ва ишлаб келяпти. Ўртоқ Припусков директор бўлган «Ташавтомаш» заводи «Паспорт тўғрисида Низом»ни бузишда «биринчи»ликни эгаллаб келяпти. Бу корхонада бир неча маротаба огоҳлантиришларга қарамай, ҳозиргача 782 киши пропискасиз ишлаб келмоқда. Худди шу заводнинг ётоқхоналарида эса 514 киши ҳеч қандай рўйхатдан ўтмаган ҳолда жойлашиб олган. «ТашГЭРСстрой», «Узбекхлопкомаш», «Узбексельмаш», «Родиодеталь» заводларида ва Образив комбинати ҳамда «Таштрам» трестларида ҳам бундай хунук ҳодисалар ҳозиргача давом этмоқда. Корхона раҳбарлари эса қонунбузарликка қатъий чек қўйиш ҳақида ўйлаб кўрмаётирлар.

Тошкент шаҳрида паспорт тартибини мустаҳкамлаш ишига **шаҳар ва район ижрокомларининг турар-жой эксплуатация идоралари билан ички ишлар органларининг ходимлари ўртасидаги ҳамкорликнинг бўшлиги ҳам жиддий путур етказмоқда. ЖЭК ходимлари ва участка инспекторлари ҳамкорликдаги текширишларни онда-сонда ўтказадилар. Улар «Паспорт тўғрисида Низом»нинг қўпол равишда бузилганлиги фактларидан ички ишлар органларини деярли хабардор қилмайдилар.**

Мамлакатимиз 1970 йил январь ойида ўтказиладиган аҳолини Бутуниттифоқ миқёсида рўйхатга олиш кампаниясига тайёргарлик кўрмоқда. Аҳоли рўйхати — катта сиёсий иш. Уни пухта ўтказиш, бирорта кишининг ҳам рўйхатга олинмай қолмаслигини таъминлаш «Паспорт тўғрисида Низом»га қатъий амал қилишни тақозо этади.

Паспорт тартиби — давлат қонуни. Уни бузувчилар давлат қонунини бузаётганликларини, бунинг учун эса, эртами-кечми давлат ва жамоатчилик олдида жавоб беришлари ни унутмасликлари керак.

Қонун шунинг учун қонунки, унинг олдида ҳамма бирдек масъул, деган эди В. И. Ленин. Паспорт тартиби ҳақидаги давлат қонунига ҳамма жойда қатъий амал қилинишига эришмоқ учун кенг жамоатчиликнинг, республикадаги барча аҳолининг ёрдами зарур.

Қ. ЭРГАШЕВ,

Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги Маъмурий хизмат бошқармаси бошлиғининг ўринбосари.

САНЪАТ ЯНГИЛИКЛАРИ

«БАХТ», СЕНГА ОҚ ЙЎЛ!

Республика «Билимлар уйи»да ёшлар эстрада ансамбли ташкил этилди. Унга «Бахт» деб ном берилди. Ансамбль биринчи имтиҳондан муваффақиятли ўтди. Илк концерт программаси «Қўшиқлар оҳангида давр нафаси» деб аталди.

«Бахт» ёшлар эстрада ансамблига Коан Искалиев ва Валерий Силин раҳбарлик қилишмоқда.

Бу ёш коллектив яқинда республикамиз бўйлаб гастроль-сафарга чиқади.

ИЖОДИЙ САФАР

Республикамизнинг энг кекса санъат ўчоқларидан бири бўлган Ҳамза номидаги Қўқон ўзбек давлат драма театри ижодий коллективи ёзги гастролини ўтказиш учун сафарга чиқди. Театр Жанубий Қозоғистоннинг Туркистон, Кентау, Чимкент, Жамбул каби шаҳарларида, шунингдек қатор районларида бўлиб, энг яхши спектаклларини намойиш қилади. Сафар томошалари Туркистон шаҳрида Саид Аҳмаднинг «Уфқ» романи асосида саҳналаштирилган спектаклнинг премьераси билан бошланади.

Бундан ташқари гастроль репертуарида К. Яшиннинг «Нурхон», К. Яшин ва А. Умарийларнинг «Ҳамза», Н. Гоголнинг «Уйланиш», Б. Раҳмановнинг «Юрак сирлари» асарлари бор.

А. ЮСУПОВ.

НАВҚИРОНЛИК БАЙРАМИ

Бугун совет халқи ёшлик, гўзаллик ва жасурлик байрами — Бутуниттифоқ физкультурачилар кунини ўттизинчи марта нишонлайди.

Мамлакатимиз физкультурачилари, буюк сана — доҳиймиз Ленин таваллудининг 100 йиллигини спортда муносиб ютуқлар билан кутиб олиш учун катта тайёргарлик кўришяпти. Бу йил касаба союзларининг ёзги IX Бутуниттифоқ спартакиадасининг улуғ доҳий юбилейига бағишлаб ўтказилаётганлигининг боиси ҳам шунда. Мамлакатимизнинг турли республика ва ўлкаларидан энг кучли команда аъзолари Москвага келдилар. Ленин номидаги марказий стадионда спартакиаданинг тантанали очилиш маросими бўлади. Спартакиаданинг ҳал қилувчи финал мусобақаларида республикамиз спорт шарафини 500 га яқин йигит ва қизлар ҳимоя қиладилар.

Партия ва ҳукуматимиз жисмоний тарбия ва спортнинг янада ривожлантириш, уни янада оммавийлаштириш борасида тинмай ғамхўрлик қилиб келмоқда. Янги жамият — коммунизм кишисининг билимли, соғлом, бақувват, чиниққан ва жасур бўлиб камолатга етишишида спортнинг роли айниқса муҳимдир.

Ўлкамизда сўнгги ўн йил ичида спорт билан шуғулланувчилар қарийб тўрт марта кўпайди. Ҳозирги вақтда республика аҳолисининг бешдан бири, яъни 2 миллион 100 мингдан зиёд киши спортнинг у ёки бу тури билан машғул.

Бироқ ҳали олдимизда улкан вазифалар турибди. Ёшлар билан бирга катталарни ҳам кўпроқ спортга тортишимиз лозим.

Республикамизда спорт иншоотлари қуриш учун давлат кўп маблағ ажратяпти. Ўтган йили жами 80 стадион, 727 комплексли спорт майдони, минглаб гимнастика заллари, футбол майдонлари, баскетбол ва волейбол майдончалари барпо этилганлиги фикримизнинг далилидир. Қишлоқларда, колхоз ва совхозларда ҳам спорт иншоотлари кўп қурилаётганлиги қувончлидир.

Ўзбекистонда пухта билимли, маҳоратли ташкилотчилар, педагоглар ва инструкторлар, талабчан ва меҳрибон устозлар — тренерлар етишиб чиқди-ки, улар билан ҳақли равишда фахрланамиз. 4700 дан кўпроқ юқори малакали тренерлар, ўрта ва олий маълумотли ўқитувчилар спортнинг янада равнақ топишида, йигит ва қизларимизга спортнинг сир-асрорларини ўргатишда катта ҳиссаларини қўшмоқдалар. Мутахассислар асосан Ўзбекистон физкультура институтида, шунингдек олий ўқув юртларининг жисмоний тарбия факультетлари ҳамда иккита жисмоний тарбия педагогика мактабларида тайёрланади. Сирдарё, Бухоро ва Тошкент областларида физкультура техникумлари очиш кўзда тутилган. Жамоатчилар, жамоатчи инструкторлар ҳам физкультура ҳаракатини ривожлантиришда ҳурматга сазовор ишлар қилмоқдалар.

Физкультурачилик ҳаракати, спорт оммавийлашган сари халқ ичидан янги-янги истеъдодлар чиқаверади. Натижада спортда катта рекордлар, ғалабалар учун йўл очилади, кучли резервлар вужудга келади. Республикамизда қарийб 8222 физкультура коллективларида миллионлаб физкультурачилар ўз маҳоратларини оширяптирлар. Уларнинг ичида СССРда хизмат кўрсатган 6 тренер, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган 34 тренер, СССРда хизмат кўрсатган 3 спорт мастери, халқаро класcли 15 спорт мастери, 416 СССР спорт мастери ва ўн мингдан зиёд мастерликка номзод ҳамда разрядли спортчилар борки, улар спортчиларнинг олтин фонди ҳисобланади.

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Бутуниттифоқ физкультура ва спорт комитети яқинда тошкентлик сузувчи Л. Зубицкаяга ва енгил атлетикачи Г. Кутяningа халқаро класcли спорт мастери, акробат Т. Ҳолдоров ҳамда бухоролик оғир атлетикачи Р. Каримовга Бутуниттифоқ тоифасидаги судья, шунингдек 14 спортчига СССР спорт мастери унвонлари берди. Полвон Рустам Казаков жаҳон чемпиони номини қўлга киритган бўлса, иккинчи полвонимиз Рафиқ Иброҳимов ўсмирлар ўртасида ўтказилган жаҳон биринчилигида бронза медали олиб, мамлакат чемпиони бўлди. Сузувчи Сергей Конов СССР чемпиони, самбочи Хушвақт Рўзиқулов халқаро турнир ғолиби, енгил атлетикачи Александр Малишенко мактаб ўқувчиларининг Бутуниттифоқ XI спартакиадаси чемпиони, боксчи Николай Хромов, Ботир Усмонов ва Б. Ниёзовлар СССР чемпиони деган юксак унвонга сазовор бўлишди.

Бугун байрам, миллионлаб физкультурачилар стадионлар, спорт майдонлари, сув ҳовузлари томон йўл оладилар, эришилган маҳоратларини яна бир бор намойиш этадилар. Спортчиларимиз янги мусобақаларда янада юқори натижаларга эришиш учун малакаларини ошираверадилар.

Байрамингиз муборак, азиз физкультурачилар!

Н. БОЙЖОНОВ,

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитети раисининг ўринбосари.

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР

● Мамлакатимизда Бутуниттифоқ физкультурачилар байрами куни 1939 йилдан бери нишонланиб келмоқда.

● Бундан 57 йил аввал Тошкент, Қўқон, Фарғона ва Самарқандда биринчи марта футбол командалари ташкил этилган эди.

● Республикамизда сўнгги ўн йил мобайнида спорт залига эга бўлган мактаблар сони 5.5 баравар, спорт ўқитувчилари сафи ўн баравар кўпайди.

● Ҳозирги вақтда мавжуд махсус спорт мактабларида 50 мингдан зиёд бола тарбияланмоқда.

● Бугун касаба союзларининг Москвада очиладиган Бутуниттифоқ IX спартакиадасининг ҳал қилувчи финал мусобақаларида 7 мингга яқин энг кучли спортчи, мингдан зиёд тренер ва 2,5 минг судья қатнашади.

● Ҳозирги кунда республикамиз қишлоқ физкультурачилари сафларида 450 мингга яқин киши бор. Колхозлар, совхозларда, район марказларида 42 та стадион, 124 комплекс спорт майдончалари, 913 футбол майдони, 4434 волейбол ва баскетбол майдончалари, 7 та бассейн ишлаб турибди.

● Шу йил январь ойигача бўлган маълумотга кўра меҳнат ва ўқиш жараёнида ўтказиладиган гимнастика машғулотларига 1.184.151 ишчи, хизматчи ҳамда ўқувчи жалб этилган. 1968 йилда 492.233 киши БГТО, ГТО ва бошқа нормативларни топширди.

ЕР ҚИМИРЛАДИ

Кеча, 8 августда маҳаллий вақт билан соат 12.33 да Тошкентда уч балл куч билан ер силкинди. «Тошкент марказий сейсмик станцияси»нинг берган маълумотига кўра, зилзила маркази пойтахтдан 520 километр жанубишарқда, Афғонистон территориясидадир. Зилзила ўчоғининг ер сатҳидан 200 километр чуқурликда бўлганлиги сабабли жуда катта территорияда — Ўзбекистон, Тожикистон, Қирғизистон ва Қозоғистоннинг жанубий районларида ер силкингани сезилди. Зилзила марказида ер қимирлаш кучи 6 баллга етди.

Э. ХАЙИТОВ,

Сейсмик станциянинг катта инженери.

ПЛАНЕТАМИЗДА

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

РУМИНИЯ

БУХАРЕСТ. Биринчи пароходлар ГЭС тўғони шлюзидан ўтди. Румыния билан Югославия бу ГЭСни Дунайдаги темир қопқа яқинида қурмоқда. Румыния ва Югославия бинокорлари Румыния соҳилидаги шлюзнинг ишга туширилишини қурилишнинг масъулиятли босқичларидан бири сифатида тантана билан нишонладилар.

БОЛГАРИЯ

СОФИЯ. Болгариядаги 857 кооператив хўжалиги ва давлатга қарашли 205 деҳқончилик хўжаликларида хайдаб экин экиладиган ўрта ҳисобда 4 минг гектардан ер бор. Ана шу йирик қишлоқ хўжалик корхоналарида 84 минг трактор, 14.800 комбайн, 17.400 юк машинаси, неча юз минглаб шатакка олинадиган ва ўрнатма машиналар ишлаб турибди. Трактор ва бошқа машиналар сони 1944 йилдагига нисбатан 28 баравар кўпайди.

Бу йил дўл ёғиб, кўп районлар зарарланди. Лекин шунга қарамай, буғдойдан яхши ҳосил олиниши кутилмоқда. Маккажўхори, кунгабоқар, пахта, сабзавот ва мева ҳосилдорлиги анча кўпайди. Ҳар бир сигирдан соғиб олинаётган сут миқдори ўрта ҳисобда 2.800 литрга, ҳар бир қўйдан олинган жун эса 3 килограммга етади.

(ТАСС).

БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИДА

НЬЮ-ЙОРК. 7 август. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик Кенгаши Намибиядаги аҳвол масаласини муҳокама қилишни давом эттирмоқда. БМТнинг Намибия учун тузилган Кенгаши илтимосига кўра, Хавфсизлик Кенгаши мамлакатдаги жиддий аҳволни қараб чиқмоқ учун ўз мажлисини яна ўтказа бошлади. Африка — Осиёдаги мамлакатларнинг катта бир группаси Кенгашнинг илтимосини маъқуллади. Жанубий Африка Республикаси ҳукумати Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг қарорини бажаришни истамаганлиги ва ана шу территорияга нисбатан қонунга хилоф даъволаридан воз кечишни хоҳламаганлиги сабабли Намибияда жиддий аҳвол рўй берди.

Финляндия вакили И. Пастинен Хавфсизлик Кенгашининг мажлисида сўзга чиқиб, қуйидагиларни айтди: Намибиядаги вазият тобора мушкуллашмоқда, чунки Жанубий Африка Республикаси ҳукумати Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг даъватларини менсимай, шу территория устидан ўз контролини мустаҳкамлаб бормоқда, африкалик туб аҳолига қарши ўз террорини кучайтирмоқда.

Жанубий Африка Республикаси ҳукуматининг Намибияда кўраётган тадбирлари, деди Сенегал вакили А. Мбенге, халқаро жамоатчилик фикрига нисбатан очиқдан-очиқ дағдаға бўлиб, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг обрўсига путур етказади.

СССР вакили А. В. Захаров Африка — Осиё давлатларининг Намибия масаласида тутган позициясини узил-кесил қўллаб-қувватлади. Совет Иттифоқи ҳукумати, деди у, ўз ташқи сиёсатининг ленинча принципларига амал қилиб, Намибиядаги миллий озодлик ҳаракатини қўллаб-қувватлаб келди ва бундан буён ҳам актив қўллаб-қувватлайверади.

ИСТАМБУЛДА ИШ ТАШЛАШ

АНҚАРА, 7 август. (ТАСС). Яқинда Истамбул металлургия заводининг иш ташлаган ишчилари билан полиция ва жандармерия бўлинмалари ўртасида рўй берган тўқнашув натижасида юздан ортиқ киши ярадор бўлди.

Туркия матбуотининг хабар беришича, Истамбул металлургия заводининг ишчилари бундан бир неча кун илгари иш ташлаб, завод территориясини ишғол қилганлар. Улар иш ҳақининг оширилишини, коллектив шартномаларнинг қайтадан кўриб чиқишини ва меҳнат шароитининг яхшиланишини талаб этганлар. Корхона эгалари бу талабларни қондиришга рози бўлмаганлар. Истамбул прокуратураси забастовкани тақиқлаш тўғрисида қарор қабул қилган. Аммо, ишчилар иш бошлашдан бош тортганлар ва ўз талабларимиз қондирилмагунча заводдан чиқиб кетмаймиз, деганлар.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

Тошкент телестудиясининг ҳафталик программаси

11 АВГУСТ, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30—Кўрсатишлар программаси. 18.35 — Оҳунбобоев район Тошкент пионерлар уйи бадиий ҳаваскорларининг концерти.

Рус тилида: 19.10 — Теледнгиликлар. 19.25 — «Олтин бузоқча» (бадиий фильмнинг 2-серияси). 21.05 — Кўрсатишлар программаси.

Ўзбек тилида: 21.10 — Телеянгиликлар. 21.25 — Телетеатр: **П. Турсун. «Ўқитувчи».** 22.45 — **«Олтин водий»** программаси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.55 дан **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00—**Душанба кўрсатишлари.**

12 АВГУСТ, СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

12.55—**Москва кўрсатади.** 18.30 —**Тошкент кўрсатишлари программаси.** 18.50 — Кичкинтойлар учун эртаклар 19.20 — **Олмалиқ кимё комбинатининг бир кучи.** 19.40 — **«Муҳим айб»** (катталар учун бадиий фильм). 21.00—Кўрсатишлар программаси.

Ўзбек тилида: 21.05 — Телеянгиликлар. 21.20 — **«Фан»** тележурнали. 22.00 — **«Ёшлик»** студияси кўрсатади. 23.00 — **Давр қўшиқлари.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — Пионерларнинг ишлари. 18.30 — **«Қиш тонги»** (бадиий фильм.). 20.00 — **Москва кўрсатишлари.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 20.00 — Классик музика саҳифаларидан.

Рус тилида: 20.40—Телеочерк. 21.00 — **«Биринчи севги қиссаси»** (бадиий фильм). 22.25 — **Фильм-концерт.**

13 АВГУСТ, ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — Кўрсатишлар программаси. 18.35 — Рус тилида телеянгиликлар.

Ўзбек тилида: 18.45 — Москва кенгашининг тарихий аҳамияти. 19.00—Концерт. 19.40 — Телеянгиликлар. 19.55—Москва кўрсатишлари. 22.30 — **Футбол бўйича «Динамо» (М) — «Спартак» (М)** учрашуви.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 18.35 — Қўғирчоқ фильм. 18.45—**Тошкент истиқболи.** 19.20—Эстрада концерти.

Ўзбек тилида: 20.00 — Рассом ва замон. 20.20—Инсон ва қонун. 20.50—Концерт. 21.30 — Беш йиллик илғорлари. 21.45—**«Биринчи учрашув»** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00—**Тошкент кўрсатишлари.**

14 АВГУСТ, ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — Кўрсатишлар программаси. 18.35 — Рус тилида телеянгиликлар. 18.50 — Қўғирчоқ фильм. 19.10 — **«Плющихадаги уч тераң»** (бадиий фильм). 20.30—Программа ва реклама.

Ўзбек тилида: 20.40 — Телеянгиликлар. 20.55 — **«Пропагандист»** тележурнали. 21.35—Экран куйлари. 22.30 — Москвадан футбол бўйича **ЦСКА—«Динамо»** (Тб) учрашуви олиб кўрсатилади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.55 — **Москва кўрсатишлари.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00—**Тошкент кўрсатишлари.**

15 АВГУСТ, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — Кўрсатишлар программаси. 18.35 — Ўсмирлар учун эшиттириш.

Рус тилида: 19.25—Телеянгиликлар. 19.40 — Ленинча меҳнат вахтасида. 20.00 — Музикали эшиттириш. 21.00 — Кўрсатишлар программаси.

Ўзбек тилида: 21.05—Телеянгиликлар. 21.20 — Киноленинномa. 21.45—**Навоий назми гароналари.** 22.20—**«Бўстон»** тележурнали.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.55 — **Москва кўрсатишлари.** 18.00—**Тошкент кўрсатишлари.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — **Тошкент кўрсатади.**

16 АВГУСТ, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — Кўрсатишлар программаси. 10.00 — Цирк томошалари. 10.40 — **«Ёшлик»** студияси кўрсатади. 11.20 — Эртак кетидан эртак. 12.00 — **Москва кўрсатади.** 16.55 — **Тошкент кўрсатишлари программаси.** 17.00 — Рус тилида телеянгиликлар.

Ўзбек тилида: 17.10 — Болалар учун қўғирчоқ театри. 17.40 — **«Куйла, дуторим»** (кинофильм). 18.00 — **«Ёшлик»** студияси кўрсатади. 19.00 — Телеянгиликлар. 19.15—Ўзбекистон радиоси ва телевидениесининг уйғур ансамблининг концерти. 19.55 — Кўрсатишлар программаси. 20.00—**Москва кўрсатишлари.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

15.00 — **Москва кўрсатишлари.** 20.00 — **Тошкент кўрсатади.**

Ўзбек тилида: 20.40 — Спорт ҳақида эшиттириш. 21.00—Халқ куйларидан концерт. 21.40 — **«Ы» операцияси ва Шурикнинг бошқа саргузаштлари»** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00—**Душанба кўрсатишлари.**

17 АВГУСТ, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — Кўрсатишлар программаси. 10.00 — Гимнастика.

Рус тилида: 10.20—**«Колокольчик»** клуби. 10.50 — **«Боганч»** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 12.10 — **Қандай дам олмоқдасиз?.** 13.10 — Телефильм. 13.20—**«Ёшлик»** студияси кўрсатади. 16.55 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 17.00 — Қўғирчоқ фильм. 17.15 — **«Ахборот»** программаси. 17.45 — **«Канадалик киши»** (бадиий фильм). 19.15 — Кўрсатишлар программаси.

Ўзбек тилида: 19.20 — **«Ёшлик»** студияси кўрсатади. **«Оталар сўзи—ақлнинг кўзи».** 20.20 — **«Ахборот»** программаси. 20.50 — Хоразмнинг шоли далаларида. 21.10—Қўшиқ ёзувчи шоирлар. **Чарҳий.** 20.30 — Москвадан футбол бўйича СССР кубоги учун **СКА—(Ростов-Дон) — «Карпати» (Львов)** учрашуви олиб кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.00 — **Москва кўрсатишлари.** 20.30 — **Тошкент кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 — **Фрунзе телестудиясининг кўрсатишлари.**

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Эстрада концерти. 9.30 —Увертюралар. 10.30 — Қўшиқлар. 11.15 — «Гулшан» радиожурнали. 12.15 — Концерт (физкультурачиларнинг талабига мувофиқ). 13.30 — Эстрада усталарининг концерти. 15.10 — «Правда» газетасининг обзори. 15.20 — «Планетанинг ленинчи гвардиялари» (радиокомпозиция). 15.40—Лирик куйлар. 16.10 — Концерт (Огаҳий номидаги Хоразм область театри артистлари). 17.20 — Уйғур куйлари. 17.50 — «Райком партия ва комсомол» (суҳбат). 18.00 — Концерт. 18.40 — «Физкультура ва спорт—оммага» 19.20 —Қўшиқлар. 20.00 — «Ленинномa» программаси. 20.40 — Балетлардан парчалар. 21.00—«Қардош коммунистик партиялар ҳаётидан». 21.10—Концерт (қишлоқ меҳнаткашлари учун). 22.20 — Қўшиқлар. 23.10—Концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Ўзбек тилида: 10.00 — **Физкультурачилар кунига бағишланган эшиттириш** («Ёшлик» студияси кўрсатади). 10.30 — **Қирол қайиқчилари** (бадиий фильм, рус тилида).

12.00 дан—**Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

16.55 — **Кўрсатишлар программаси.** 17.00 — **Телеянгиликлар** (рус тилида).

Ўзбек тилида: 17.10 — **«Орзу программаси** (Самарқанд шаҳридан олиб кўрсатилади). 18.10 — **Саккиз денгиз ва икки океан оша** (ҳужжатли фильм). 18.30 — **Ғазалхон ёшлигим** («Ёшлик» студияси). 19.30 — **Телеянгиликлар.** 19.45 — **Эстрада шинавандалари учун.** 20.25 — **Кўрсатишлар программаси**

20.30 дан—**Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

15.00 дан—**Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

20.30 — **Буни ҳар ким билиши керак** (рус тилида). 20.50 — **«Замандас» программаси** (қозоқ тилида).

Ўзбек тилида: 21.30 — **Спорт ҳафта ичида.** 21.50 — **Концерт** (халқ ҳофизлари). 22.30 — **Танишинг, Балуев** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан—**Душанба кўрсатади.**

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА— 9/VIII да **Қайнона,** 10/VIII да **Ажаб савдолар.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Тайга хўжайини — «ЧАЙКА», САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Жазоловчи — «ЎЗБЕКИСТОН», «МОСКВА» «ДРУЖБА» (тонг соатларида), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Берлин томон йўл (эрталаб соат 10 кундуз 12.4 ва кеч 8 да). **Оскар** (кундуз 2, кеч 6 ва 9.45 минутда) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Қор аёл ҳақида афсона—«ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Сокин кварталдаги қотиллик — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331216. Халқаро ҳаёт — 337604. Коммунистик тарбия — 331455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 327221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар —338679, 333553 Иллюстрация — 334324. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 333142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251 330252 330253, 330254 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85, Бухоро 43—141, Қарши 22—82, Наманган 21—88, Нукус 42 - 62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55.

№ Б. — 184. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633 Р. 03203.